

ABONAMENTUL

Pe un an : 28 Cor.
Pe un jum. : 14 "
Pe o lună : 2.40 "
Numărul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.
Telefon pentru oraș și comitat 502.

TRIBUNA

REDACTIA
și **ADMINISTRAȚIA**:
Strada Deák Ferenc Nr. 20
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Multămire publice și loc deschis costă fiecare și 20 fileri.
Manuscrise nu să înapeleză.

Chemarea Universităților noastre*).

De A. C. Cuza.

Domnilor studenți.

Formați anul acesta a 11 generație de studenți de când sunt profesor de Economie Politică. În fiecare an am crezut de datoria mea să încep prin a vă arăta care e chemarea unei Universități românești, care e însemnatatea facultăței juridice și în ea, ce rol poacă studiul economiei politice.

Care e chemarea universităței noastre? Ce e universitatea? Veți zice: o școală superioară. Școală superioară e și ceea de arte și meserii: da de arte și meserii. Din ea ies atâtia meșteri în ale avocaturii, medicinei, matematicii, astronomiei etc. Acestea e scopul universităței de a forma buni meșteri specialiști. Se înțelege că nu.

Universitatea e un așezământ de cultură. Dar ce înțelegem noi prin cultură. Adeseaori cuvintele și noțiunile cele mai simple, sunt cele mai greu de definit. Ne deprindem să uzăm de ele fără a le înțelege adevăratul rost. Prin cultură ar trebui să înțelegem dezvoltarea însușirilor depline, întregi, armonioase ale facultăților noastre intelectuale. Aceste însușiri cineva nu și le poate desvolta, nu și le poate intelige în mod izolat, ci totdeauna lărand împreună cu altul, asociindu-se cu

* Curs de deschidere tînuit de d. prof. A. C. Cuza la facultatea juridică din Iași.

Un falnic glas !

Cântec nou

de Andrei Bârseanu pe seama „Almanahului scriitorilor de la noi”, — pus în fruntea aceluia „Almanah”.

„Un falnic glas răsună
Din vârfuri de Carpați:
E glasul ţării voastre,
Români, îl ascultați!
„De veacuri fără număr
La sănu-mi vă hrănesc;
Nici-când nu dați uitării
Pământul strămoșesc!”

„Un glas din depărtare
Străbate-acumă lin;
E-al Romei glas de mamă
Din zări cu cer senin:
„Un graiu vorbit de îngeri
Ca zestre eu c'am dat:
Vorbiți-l deci cu fală,
Păstroți-l neschimbăt!”

„Cu tunetul de cară
Un tulnic din păduri
Trezte căi și deaturi,
Străbate munții suri:

un altul. Marele economist german *Frederic List* zice în „Sistemul său național de economie politică”:

„Asociațiunea forțelor individuale în urmărirea unui scop comun este cel mai sigur mijloc de a face fericirea indivizilor. Singur și despărțit de semenii săi, omul este slab și lipsit de toate. Cu cât numărul acestora cu care dânsul se află unit este mare, cu atât asociațiunea este perfectă și cu atât este mare și perfect rezultatul, adecă binele moral și material al indivizilor.

Cea mai înaltă asociațiune a indivizilor astăzi realizată este acea a statului, a națiunii; cea mai înaltă asociațiune ce ne putem închipui este acea a genului omenește.”

Prin urmare, după cum spune List, fiecare individ în mijlocul unei națiuni numai la adăpostul și prin ajutorul ei își asigură dezvoltarea pașnică a facultăților sale intelectuale. Ori ce progres, ori ce sfârșire a unuia găsește un ecou firesc în sufletul întreg al colectivităței.

Și ca și indivizi sunt și națiunile, totuși individualități creațoare de cultură, necesitând o nuncă în colaborare pentru înfăptuirea progresului general. Cultura în cuprinsul ei total, universal, nu poate fi decât un produs al individualităților naționale și ca atare totdeauna „naționalitatea a fost și este puterea creațoare a culturii umane, cultura umană puterea creațoare a naționalităței”.

Pe drumul vieții lor pământene omul ca și națiunile urmăresc în cele din urmă înfăptuirea a trei mari idealuri: al binelui,

al adevărului, al frumosului. Ca o consecință firească, ori ce scop individual e subordonat de cele mai multe ori altuia de interes superior. Fie-ce clipă de fericire personală e sacrificată alteia mai generală.

Stă undeva un om urgosit de soartă, sărac, bolnav, suferind de frig și foame, îngândurat la față, puțurea în căutarea unei himere de fericire, totdeauna gata să realizeze pentru națiunea sa câtiva ceia de adevăr, de bine și de frumos. Ce face pe poet să renunțe de multe ori îngrijirea unui egoism de viață mulțumită: himera unui vis; înfăptuirea frumosului. Ce mișcă pe sociolog, pe economist din preocupările sale personale: afilarea adevărului superior. Ce încâlzește și pasionează pe omul politic: înfăptuirea binelui obștesc.

Și iarăși cum spuneam; ca și indivizi, societățile, națiunile. Și dânselile gândesc mereu, realizează mereu prin puterea originalităței, personalităței lor, încheagarea idealului universal.

Putem conchide deci. *Originea ori cărui ideal e și trebuie să fie național*. Adevărul prin originea sa e național: dintr-un îndoit motiv; unul obiectiv și altul subiectiv.

Fie-care popor vine în plăzmuirea opera de artă sau de știință, cu mentalitatea sa specifică. Arta, frumosul e o creație a mintei naționale; *răspândirea ei* e universală. În ori ce operă de artă statonice un popor se va prezenta cu o tonalitate deosebită. Această artă însă *va interesa* pe oricine. Cine n-ar admira o splendidă bucătă de Chopin; ar fi cineva care

„De căte-ori sună-am
În vreme de nevoi,
Venit-ai moșii voștri,
Tot vete de eroi!”

„Si noaptea din morminte
S'aude-adese-ori,
O tainică șoptire
Ce 'n suflet dă fiori:

„Prin mii de suferințe
Un nume v'am lăsat;
Blăstăm, blăstăm, pe-acela
C'e neamul și-a năstat!”

Răsună acest cântec
Prin munți și prin câmpii:
Trezească inimi moarte,
Aprindă inimi vii.

Iar cine neam și țară
Nemernic va trăda,
Disprețul și blâsămul
Să fie plăta sa!

Andrei Bârseanu.

Insemnările unui cititor.

La masa calicului, nuvele de Canton Theodorian.

De Cornelius Moldovanu.

Impresia pe care î-o lasă titlul unei cărți noi, are ceva din farmecul unei călătorii. Fiecare pagină îți deschide un orizont, îți descorepe un colț al sufletului, îți împărtășește nuantele unui sentiment de care până atunci ai fost străin. Pe lângă plăcerea estetică de a cunoaște desfășurarea osebitelor momente de artă, care alcătuiesc volumul, perindarea feerică a imaginilor, sufletul nostru, simte o plăcere oare cum brutală, un fel de curiozitate satisfăcută, căci pentru o clipă măcar, sufletul celui care a seris carteau, se destăinuiește nouă, se înfrătește cu bucuriile și dureurile noastre, apare în deplina sinceritate a simțirii ce i-a dictat paginile pe care le citim.

Fără să vrem și fără să știm suntem confidenții scriitorului, ne simțim să-i înțelegem frământarea sufletească, și-l răsplătim cu prietenia și dragostea noastră. Nici una din plăcerile ei titlului nu ne sunt îngăduite, dacă nu îsbutim a statonici între gândurile noastre și gândurile topite în rândurile cărții, acea comunicativitate de simțire, singura care face să ivorească emoția estetică.

Un volum de nuvele și schițe are ceva din varietatea ciudată a unui aliaj de sărbătoare. Osebitele tipuri, care în zilele de lucru trec nebăgat în seamă, de îndată ce și-au pus vestinile artele, s-au spilenit și freechezuit cu stilul și vocabularul abondent al scriitorului, aceleși tipuri banale și fără interes, se fac vădite și vrednice de en-

să nu iubească un ciardaș unguresc, chiar un ciardaș ungureș?

Nu există state și oameni abstracti, cu manifestări depășind limitele firești ale unităței lor subjective.

Cosmopolitismul abstract e o himeră absurdă și primejdioasă. Himeră, fiindcă nu are un obiect determinat — absurdă, fiindcă ori și ce popor în cea mai deplină eflorescență de progres poate zice: *umanitatea sunt eu*, și încep întâi cu mine — primejdioasă, pentru că nesocotește momentan condițiile de existență și de dezvoltare a națiunii, cândva, prin evoluție desăvârșită în stare să realizeze numai astfel marele stat universal.

Și atunci dacă cultură înseamnă dezvoltarea însușirilor intelectuale ale unui popor, în sânul lui, ce sunt universitățile?

Vom zice: *Universitățile sunt niște aşezămintele de cultură națională, chemate să stimuleze pricoperea, voința și conștiința realizării celor trei mari idealuri umane: binele, adevărul, frumosul*. Evident, clar, din definițunea aceasta reiese în chip lămurit că, menirea universităței e întreită. I. Ea este chemată a crea *știința națională*. Pentru că însăși știința poartă și trebuie să poarte un stigmat național, datorită indivizilor ce-o speculează, împrejurărilor geografice, biologice, hidrografice a solului și factorilor naturali supuși studierei, datorită rezultatelor căpătate, în ori ce loc diferite, datorită puținei contribuții de adevăruri realizate în folosul comun. II. Ea este chemată să afirme *conștiința unității noastre naționale*, de popor distinct, cu rostul și menirea noastră hotărâtă, cu puterea noastră de geniu creator. III. Ea este chemată în fine să formuleze *idealul național* de infăptuire și deplină dezvoltare.

Când zic ideal național nu înțeleg numai de către idealul național extern, ci mai vârlos intern. Nu putem urmări progresul empiric al cine știe cărei teorii abstracte, ignorând în același timp condițiunile de

doseut, când sunt primite în convoie unei defiliari literare, și când mai ales un spirit înzestrat cu darul observării, ne suflă la ureche, părțile caracteristice ale fiecăruia, cusrurile. Tiecurile ori felul lor de gândire.

Fin observator, d. Caton Theodorian, cu multă dibacie și meșteșug de povestire, ne spune, rînd cu rînd, toate curiozitățile și caracteristicile tipurilor pe care însă le-a poftit ea să le hrănească și să le satire la masa calicului. Căci d. Theodorian e bogat în mijloace artistice, e dănic și câteodată chiar risipitor, așa că nici unul din eroii săi nu se poate plânge că vezminte cu care l-a îmbrăcat autorul, nu-i vin bine sau nu-i plac.

*

Talentul de povestitor al lui Theodorian, se distinge prin precizia amănuntelor și a descrierii, prin sobrietatea redării, și prin varietatea subiectelor.

Conu Tudorel și Ilie pușcașul au rătăcit într-o noapte de iarnă drumul.

"In cele din urmă îi împresură mantaua noptii și la o depărtare începu să licăre o luminiță slabă. Până într'acolo mai aveau de furcă însă și troianul creșteu repede ca aluatul la dospeală.

O țineau amândoi fără clipeală, măcar că visoul îi plesnea peste gene" (*La masa calicului*, pag. 11).

Ascultați cu cătă putere de sugestie și cu ce conceize de detaliuri, autorul ne zugrăvește tipul unei oropsite de soartă, *Isădia* (pag. 75.).

"Isădia e de vre-o doisprezece ani, dar doar pe jumătate docă urată. Dintr-o căzătură când era

dezvoltare națională. Nu vom putea face știință pură, ci știință vie, aplicată.

Ce ar fi să urmărim mereu, cu râvnă, absorbiți cu totul expunerei unor savante concepții asupra valoarei, prețului după Karl Marx și alții, în vreme ce, la picioarele noastre un popor întreg se sbate în ghiarele mizeriei morale, politice și intelectuale.

Nu. Ci tocmai, ca oameni de știință, coletă, de pe înălțimea acestei catedre, vom trebui, examinând răul, criticându-l, supunându-l celei mai amănunțite discuții să găsim cât mai grabnic, din teoriile expuse, soluțiile cele mai adecvate, idealurile ce-ar însemna să regenereze viața noastră națională. N-ar fi deci să fabricăm oameni de știință, abstracti, bucheri harnici și sterpi și, caracteră oțelite și hotărîte în drumul luptei.

Iată cum, prinț'o deducție logică am ajuns să evidențiem cea din urmă cheamăre a universităței noastre, acea a formării caracterelor. Ce poate fi mai frumos pentru țara aceasta, ce poate fi mai util și mai folositor decât creșterea sub grija conștiinței sale naționale a unor caracteră hotărîte. Voiti o pildă vie, un exemplu concret?

Iată primesc zilele acestea dela un fost student al facultății noastre, un distins tânăr licențiat, d. C. N. Ifrim, o scrisoare. E trimisă din Paris. Între alte lucuri bune tânărul licențiat adăogă: „M'a impresionat mult statuia Alsaciei și Lorenei din Piața Concordie. Înțelegeam, sub bronzul cela îndoliat, suferința Francezului învinis. Fără să vreau, gândul mi-se avântă departe, spre țara mea unde, *aceiași statuie îndoliată* ar fi să ne amintescă răpirea samavolnică a Basarabiei și Bucovinei". De sigur un caracter.

Și vă întreb acumă. Ce-ar fi însemnat acest tânăr student, pentru dânsul, pentru țara lui dacă ar fi pornit la Paris *gol* de aceste sentimente? L-ar fi atras mai degrabă căutarea altor statui mai ademeni-

in troacă, a rămas șoaldă, și de-atunci crește într'un an cât alta într'o lună. Nici chipeșe nu e. Era de cinci ani când s'a amestecat între niște hoțomani de copii ce dădeau cu prăchia după vrăbi: mai din greșală, mai cu vrerea, a nimerit-o un pietrou ce i-a scos ochiul în loc să nimerească vrabia. Ea e urîta mahalalei. Mică și puțină ca o scoabă, e de rîsul uliții, unde stăpânește demeticii.

Din căteva rînduri cunoști, vezi tipul ce vrea să-ți reprozinte; din căteva linii, cu o simplitate și o preciziune uimitoare, autorul ne desemnează personajile sale. Descrierile acestea nu sunt numai descrierii obiective, făcute de dragul descrierii, cu epitetă numeroase, sonore, ei fac parte din desfășurarea acțiunii. Stilul e viu și energetic, iar comparațiile tind să caracterizeze ființele. Cadru în care autorul ne infățișează un fapt nu e decorativ, nu are nimic din ceața armonioasă și plăcută a piesagiu lui, ci e alcătuit din linii vigorioase și simple, care fixează în memoria noastră icoana celui infățișat, pentru a pregăti și a încuraja desfășurarea nuvelii.

Pentru a cunoaște știința de compozitie a lui Theodorian, citiți nuvelele *La masa calicului*, *Isădia și curtea lui Nicula*.

Autorul se dovedește de asemenei bun psiholog și fin cunoșător al vieții din mediul zburmat al claselor distinse.

Subiectele din lumea intelectuală îl atrag, și atunci desenatorul concis și energetic, se schimbă în analistul subtil al simțămintelor suave, capricioase și adeseaori perverse. Citiți *Verighetă în Paraclisul iubirii Fenomenul ori Buzele*.

toare, mai vîi, ca pe mulți alții din suspusa noastră pătură boerească.

Care au fost credeti cauzele dezagrăderei clasei noastre boerești în vechime. Lipsa de conștiință națională, lipsa de ideal național, amoralitatea cea mai desăvârșită, dorul unui Paris de petreceri și de frau.

Aceste neajunsuri nu vîle doresc d-voastră, ci ca și colegul din Paris, vă invit să dați cea mai desăvârșită atenție educației mintei și sufletului d-voastră.

Deputații noștri și discuția bugetului. Ziua unguresc „Világ” este informat că la discuția de articole a bugetului vor lua parte și deputații români naționaliști.

Vor lua cuvântul d. Dr. A. Vaida la bugetul internal, iar d. Dr. T. Mihali la bugetul căilor, iar d. Dr. Șt. C. Pop la bugetul agriculturii.

Ca de atâtea alte ori, tot din ziarele ungurești trebuie să se informeze obștea română despre bătrânilor clubului nostru parlamentar. Dar atunci ce rost mai are „România”, organul autorizat al partidului național-român, al comitetului executiv și al clubului nostru parlamentar?... Poate să înjure scriitorii români și să-și bată joc de mincarea noastră literară și culturală?

Modificarea legii naționalităților din 1868. Zilele trecute a apărut în Oradea-mare o broșură, care conține un proiect pentru modificarea articolului de lege XLIV din 1868, a așa numitei legi a naționalităților.

Autorul broșurei este d. Dr. Papp János (de origine român), tălmaciul la tribunalul din Oradea-mare și redactor la ziarul *kosuthist Nagyvárad*.

Autorul urmărește ținta de-a da un proiect care, pe lângă păstrarea nestribării a suveranității statului ungur, să satisfacă pretențiile juste ale cetățenilor de naționalitate nemaghiară.

Proiectul lui Papp se intemeiază pe principiile șovinismului celui mai excentric și găsește „satisfacerea pretențiilor juste” în despărirea noastră de drepturi

Pentru a ilustra afirmația mea, despre faptul firesc și putere de analiză a povestirii, a simțirilor rafinate, pe care o are autorul cîteva unuri, în care e vorba de nenorocul de a fi cel. O prietenă serie altă: „Inchipușteți pe bărbatul tău, logodnic, la picioarele tale, pe o perină, pe un scăunel, sărutându-ți mâinile odată cu întâia moarturisire. Care e gestul prietenesc ce și îngăduie femeia? O ușoară trecere cu mâna prin păr. Ce te faci tu, fată tânără, neștiutoare, sfîlnică, dar împinsă la o mângâere de recunoșință celui ce îți încină? Cum rămâi în fața ghiulei căldurăchială, cu tulee îci colea, sau cu pleșude trase din fire răslețe, peste creștet, dela o ureche la alta! Br! Sau închipușteți, după aceea, pe sănătatea unui cap rotund ca o gulie! și mai târziu când orușsfială s'a dus, închipușteți pe o noapte tare luminată deo candelă albăstră, pe același din urmă, vrind să te alină cu sărutări culpeșe pe brațe, înfrigurat de doruri, și tu privindu-i creștelui lucios ca genunchele. Nu și de aceea ții zic: Vă de bieții chei. (Buzele, pag. 144).

Stilul lui Theodorian e rareori poetic. Limbi în care sunt scrise nuvelele din acest volum, deosebesc prin energie și sobrietate. Cîte odată autorul, bun cunoșător al tainelor limbii noastre, alcătuiește forme noi de cuvinte, pe care cu totul surprizează ce și produc, le primești, răspunzi și condițiilor de vitalitate ale vocabularului nostru și trebuieții de exprimare.

ce ni-le asigură (pe hârtie!) legea naționalităților.

Iată cum ar vrea d. Papp să modifice această lege:

1. Se casează, în comitate și comune, dreptul limbii protocolare și se decrètează că toate actele trebuie dresate în limba oficială a statului. Nimeni nu se poate adresa acestor oficii decât în limba statului. Numai în adunările consiliului comunal e îngăduit să se vorbiască și în altă limbă.

2. Înaintea tuturor autorităților loți sunt obligați să vorbiască în limba statului — dacă o cunoște.

3. Dreptul particularilor și al confesiunilor de înființa școli se reduce. Particularii și confesiunile pot înființa numai școli elementare și medii.

Și așa înainte.

Singurul merit al broșurei este că vrea să aducă în conglăsuire teoria cu practică. Drepturile ce ni-se asigură prin legea naționalităților există numai pe hârtie. Pe viitor să nu mai existe *nici* pe hârtie.

Și proiectul acesta îl publică un om de origine românească!

*

Scotus Viator și Croații. Distinsul englez care interesează atât de mult de soarta naționalităților din Ungaria, cunoscând sistemul electoral plătos dela noi, prin un memorand adresat partidelor politice croate, le dă sfatul ea în apropiație alegeri parlamentare de acolo să introducă „consiliu european de control” instituit din generații franezi, englezi și italieni. Acest consiliu avea misiunea să treacă în revistă toate atrocitățile electorale și să denunțe lumii culte nesupordină nostru sistem electoral. D. Scotus Viator îngajat singur să aleagă acest consiliu. Se lege că acest consiliu ar avea darul să fie o trănică măsură prohibitivă împotriva ilegalităților cu care voiește banul Tomassich, protejatul lui Khuen, să zdorească uniunea partidelor sărbatoare, care nu se pot supune politiceei de maghiariere a guvernului unguresc. „Budapesti Hirlap”, înregistrând memorandul lui Scotus Viator, a menținut pe gazetarii străini care ar avea îndrăznea să comită un astfel de act împotriva „națiunii” cu — expulsare. Ne-am bucura foarte mult dedea o astfel de lecție aziaticeă — lumei culte.

*

Când va fi gata proiectul votului universal? bale din urmă, în legătură cu discuția bugetară ministerială de interne, a circulat svinul că ministrul-președinte contele Khuen-Héderváry va face ca acest prilej declarații și despre termenul cu care proiectul reformei electorale va fi depus pe birourile Camerei.

Termenul acesta nu va fi apropiat, pentru că proiectul se va intingea pe rezultatele recensământului. Un ziar oficial publică acum știrea că rezultatele acestui recensământ nu se vor putea spune ministerului de interne înainte de Iulie 1912...

*

Ședința Camerei. Fiind Sâmbătă, Camera deputaților a intrat în discuția reformelor militare. Deschiderea ședinței abia erau de față 40 de deputați.

Profitând de absența deputaților guvernamen-

tali, opozitia a cerut ca desfășurarea interpelărilor să inceapă la ora 12 și jumătate, în loc de unu și jumătate, cum era obiceiul.

Președintele a fost novoit să admită cererea.

Primul orator la reformele militare a fost Giessewein Sándor, care a votat contra reformelor.

Károlysony Lajos, secretarul general al ministerului apărării țării, le-a apărat din punct de vedere militar.

La sfârșitul ședinței au fost interpelări.

„Tribuna“.

Când în primăvara acestui an a apărut broșura lui Dr. A. Vaida-Voevod cu titlul sensațional „Mangra. Tisza și „Tribuna”, presa românească dela noi a grăbit nu numai să înregistreze apariția acestui pamflet, ci să-i facă chiar și comentarii elogioase și să reproducă capitoare lungi.

„O broșură bine documentată!” era părerea „Gazetei Transilvaniei” dela Brașov și a „Drapelului” dela Lugoj, cari jubilau de bucurie că pot lovi în ziarul nostru.

In cursul anului „Tribuna” a știut să sfârime toate învinuirile ce i-s-au adus. Articolele lui Octavian Goga „Ce este Tribuna zilelor noastre” au precizat atitudinea ziarului nostru și tendințele nouului curent ce se manifestă în sinul generației tinere, iar articolele de desvelire ce ne-au sosit din provincie și articolele părintelui R. Ciorogariu au dovedit că nu în rîndurile „Tribuniștilor” sunt a se căuta trădătorii de neam.

Atât articolele lui O. Goga, cât și articolele lui R. Ciorogariu au fost reproduse în broșură și trimise tuturor ziarelor noastre. A trebuit să constatăm, însă, că aceleași zare care au reprodus capitoare lungi din pamfletul lui Vaida abia dacă au înregistrat apariția broșurelor noastre de apărare.

Intr-un articol de fond, publicat în numărul 241 sub titlul „Presa noastră”, pornind din acest fapt am făcut câteva concluzii dureroase cu privire la presa românească.

Și în aceste șire „Gazeta Transilvaniei” descopere numai o „nouă” reclamă a „Tribunei” care „caută abonați noui”.

De mult, cele două organe, dela Brașov și Lugoj, nutresc față de ziarul nostru sentimente puțin prietenești, a căror izvor este slăbiciunea omenească.

„Tribuna” a fost și este mai citită și răspândită decât ori care alt ziar românesc dela noi. Dar nici organul dela Brașov, nici cel dela Lugoj n-au căutat să descopere cauzele că „Tribuna” a fost preferită de publicul cititor tuturor celoralte organe românești dela noi. Dacă confrății noștri și-ar fi dat silință aceasta ar fi găsit ușor că nu în urma reclamei a crescut pe zi ce merge cercul cititorilor acestui ziar, ei nu-

mai în urma săptămânii că „Tribuna” a știut întotdeauna să exprime sentimentele obștei românești mai lămurit și mai categoric decât celelalte zare românești dela noi.

„Tribuna” a fost îmbrățișată de un număr tot mai mare de cititori, fiindcă fiecare vedea în ea un organ care a dat cea mai mare atenție tuturor manifestațiilor vieții românești.

Este, deci, ori cum eiudat — ca să nu intrebuițăm alt termen — că organul dela Brașov nu vede în apărarea noastră împotriva multelor calomnii ce ni-s-au adus decât „reclamă”.

Pot fi convinși atât organul din Brașov, cât și cel din Lugoj că n-ar fi avut prilej să constate „nouă” reclamă a „Tribunei”, dacă atitudinea lor în campania portită împotriva „Tribunei” ar fi fost o atitudine cinstită. Dar amândouă organele s-au identificat cu pamfletul lui Vaida și au neșocotit toată apărarea noastră. Si, înainte de toate, fie convinse cele două organe că și atitudinea „Tribunei” ar fi fost mult mai rezervată, dacă în campania murdară portită împotriva noastră potrivniei n-ar fi uzat de toate mijloacele nepermise. Să organizează o adevărată goană după abonații noștri. „Fruntașii” au umblat din casă în casă, au seris scrisori peste scrisori, în cari conjurau abonații noștri să nu mai aboneze „organul trădător dela Arad”....

Si cele două organe, dela Brașov și Lugoj, au tăcut mulțom, legănate poate de nădejdea că abonații noștri vor spori numărul abonaților lor.

Campania portită împotriva „Tribunei” s-a sfârșit însă cu compromiterea celor care au portit-o. Si avem durerea să constatăm că — cu câteva excepții rare — presa noastră n'a fost la nivel.

„Almanahul” scriitorilor dela noi, și — „Românul“.

— Munca de distrugere a organului comitetului național. —

Orăștie, 17 Nov. 1911.

Descopăr din capul locului, că sunt colaborator al foii „Libertatea” dela Orăștie, și lucrurile de mai jos aveam de gând să le scriu în foaia la care lucrez. Dar îmi stă în cale părerea unui om la care țin. E un amic, care în o serisoare a sa cătră redacția acestei foi, ne zicea de curind, că „Libertatea” fiind foaică poporală și mult răspândită în popor, nu e iertat să iee parte la toate discuțiile ce se dau prin foile de zi scrise pentru înțeligență, uneori pline de patimă și personalități.

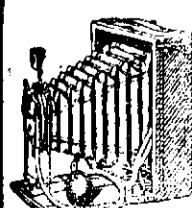
Si ni-au dat această povăță și alți binevoitori ai conducerii noastre naționale. Si noi, cei dela numita foaică poporală, nevrind să apărăm în ochii lumei cătuși de puțin distrugători ai muncii de întărire a sufletelor din popor, ne-am pus și ne punem zăvor pe vârful penei și seriem așa cum... trebuie să scrie cei ce nu vreau să mai amârască și ei sufletul acestui popor, ci și atunci când iniția ta plâng, poporului frate și spui o vorbă ve-

Cumpărare ocasională de puști de vânăt!

Lancaster, cu cheie 16 fl., Greener-lacat englezesc, cocoș automat 22 fl., Puști americane, ţevă cu aruncarea patoanelor folosite 12 fl., Hemmerles, 2 tevi, modernă 35 fl., Drilling-, Browning de 16 calib., Krupp ejector, cu ţevi de otel, etc. precum și garnituri complete Hamerles Drilling, Springer și Kierner, revolvere, pistoale se afă în preț ieftin la

Prăvălia de puști de vânăt: **RADÓ**, Budapest, IVth, Egyetem-tér 5.

Articole de sport, binocle, Zeiss-, Götz- aparate fotografice. Face schimb de diferite părți de puști și aparate de fotografiat.

selă, și atunci când vezi negru înaintea ochilor, lui îi arăți numai lucruri trandafirii...

Nu că prin asta am voi să mințim poporul, ci pentru că știm și noi, că de fapt plin e până la revârsare sufletul lui de amar, de suferințe, de știri rele, — măcar din foaie să și mai iee o porțiune de hrană sufletească mai senină, mai dătătoare de nădejde... Nu e nici o rațiune asta? Noi credem că da.

Totuși sunt clipe când și peana noastră cea supusă unei disciplini de fer ca aceasta, se revoltă, strigă, cere libertate, să spună și ea ce o arde pe suflet, — că nu mai poate nici ea tăcea!

Și noi totuși nu-i dăm drumul pe câmpul pe care ea își așterne serierile săptămână de săptămână, — ci am recurs la un șiretlic: vrind să-i dăm voe să și spună ce are de spus, — în altă foaie, în una de acelea serise pentru inteligență, de i-o primi și adăposti serisele.

Prilej mai nou când peana noastră poporală strigă să i-se dee și ei cuvânt, ni-a dat ziarul comitetului, „Românul”, care în numărul său dela 16 Novembrie, sare cu furie uimitoare asupra celui mai nou op literar ieșit de sub tipar la noi Români din țările coroanei ungare: „Almanahul scriitorilor dela noi”. Peana cu care redactorul „Românului” își arată aprecierea asupra acestei cărți nouă, nu mai e peana unui literat vorbind despre un op literar, ci direct un par din gard cu care sare în capul omului nevinovat care, naiv, i-a venit chiar și lui la easă, bătându-i sfios la ușă și erezând că intră în casa de frate, ori chiar de... părinte al nației. Ci redactorul „Românului” apucă nervos în mâni carte, o frunzărește fără să cetească și vede că lipsește din șirul fotografiilor chipul bărnaci al directorului său și că în șirul ziarelor, slăvitul său ziar e pus la locul al 3-lea, — și asta îl seoate din popeni, ia pe sărmantul oaspe de pept, îl dă pe ușă afară, îl plesnește cu parul în cap!...

Fiecare om cu bun simț, trebuie să râmâne adânc scârbit de ieșirea ziarului „Românul” în contra „Almanahului scriitorilor dela noi”! E curat fapta unui nu știu cum să-i zicem, căruia nu-i locul în redacția unui ziar ce pretinde să reprezinte politica oficială a partidului național dela noi, ci îi e locul în o redacție ca a celebrului *Măglas*, care pare a fi reînviat și a să fi întronat de redactor la „Românul”.

Căci care e opul asupra căruia să spârdă redacția „Românului”? Vi-o spunem pe scurt: O carte pe care o deschide de toti iubitorul și stimulul președinte al „Asociației” Andrei Bârseanu cu un prea frumos cântec intitulat: „Un falnic glas” — cântec nou — închinat celui mai curat și ideal naționalism, cântec prin care ne spune că nouă, Românilor din această patrie, ne strigă Carpații să nu dăm nici când uitării acest pământ strămoșesc! ne strigă apoi glasul Romei: să fim mândri de graiul de îngeri ce ea ne-a dat, de limba noastră, să vorbim cu fală, să păstrăm neschimbătă!; ne strigă un tulnic din păduri să fim eroi ca părinții noștri; ne strigă o tainică șoaptă ieșită din morminte, dela părinții noștri, că ei ne-au lăsat prin mii de suferințe un nume, blâstăm pe care l-ar uita!...”

Aceste frumoase idei, românești, naționale, intrupătoare a tot ce și noi dorim, a tot pentru ce și noi cu toții luptăm, sunt redate în versuri foarte frumoase de dl Bârseanu. Si editorul „Almanahului” tocmai aflându-le atât de mult congruente cu tot idealul spre care tinde azi sufletul bun românesc la noi — le-a pus în fruntea „Almanahului”. Că nici nu putea să-l deschidă cu o pagină mai fericită!

Aceum, mă rog, dacă organul partidului național român dela noi, care zice că și el tocmai pentru acest naționalism luminat, cântat așa frumos de dl Bârseanu, trăește și muncește, — dacă acest

organ n'ar fi aflat de fapt în acest Almanah încolo nimic vrednic de ceea ce, oare nu trebuia el să zice așa: „Almanahul e deschis prin un sfânt cântec românesc, scris de prea cinstițul Andrei Bârseanu, și dacă nimic încolo în el nu mai e, acest cântec singur, îl face totuși vrednic să stea pe masa fiecărui Român, ca o nouă evanghelie națională!”

In loc de a vorbi însă așa, „Românul” dă cu piciorul în Almanah și zice că nu-i eu nimic mai mult ca un... Calendar de N. D. Popescu (un scriitor ridicol din Tară) și că afară de paginile calendarului, *nimic* nu e de treabă în el!

Nu i-a fost rușine organului național al comitetului nostru național a izbi în chip așa de bădărău în inimul național care deschide acest Almanah — scris anume pentru acest Almanah! — și în toți scriitorii ce-i urmează, între cari Ioan Agârbiceanu, Octavian Goga, Alexandru Ciura, G. Coșbuc, Il. Chendi, Dr. Sextil Pușcariu, Ecaterina Pitiș, Dr. Iosif Popovici, P. Dulțu, Dr. V. Bălan, Dr. Lupaș, V. C. Osvadă, și toți ceilalți până la 46 însă, fiecare dat cu fotografie, cu mică biografie, și cu o piesă literară ceva!

Evident redactorul „Românului” a fost foarte rău dispus, spumegos de nervos, când a scris respingătoarea sa notiță asupra acestui „Almanah” pe care îl pune sub rubrica... „Călindare” (!?)! Si bănuiti de ce-a fost așa furios! Doar de aceia nu mai cîtezai să cîtez mai departe șirul scriitorilor! Pentru că el cum deschidea carte, așa îl plesnea peste ochi fiecare nume, în fiecare văzând un „răzvrătit”, „oțelit”, „tribunist”! — Cum să reunoase că el e de ceva treabă o carte în care dai tu față cu Agârbiceanu, Ciura, Goga (ah!), Dr. Lupaș, Osvadă, Chendi (uf!). Si cu chiar Bârseanu, cel cu telegrama către Dr. Oncu! Gata. Cartea asta trebuie iute răstignită și pusă la „index”-ul autorizat! Minunatului redactor îi trebuie chipul celebrului său Isac, a Rozei Covrig, a Eleni Lungu-Puhalo, sau care Doamne încă. Atunci bun!

Cieă prea mulți lipsesc... Dar dacă cutare scriitor să simtă chemat și îndreptărit a figura în Almanah, de ce n'a trimis datele de lipsă, căci doar au fost rugăți în repetite rînduri toți, nu numai prin circulare personale, ci și prin ziare (însuși „Românul” a publicat cele două chemări publice!).

Că nu e Dr. Branisee în Almanah! Dar de ce n'a întrebat pripitul redactor autorizat pe dl Dr. Branisee, căte scriitori și rugări a căpătat în cauză și n'a răspuns? Asemenea Constanța Hodos, A. C. Popovici, I. Gorun, Sept. Albini, Dr. Bonțescu și alții. Se vede însă că lumea nu știa ce lucru serios și frumos contemplează Tânărul editor dela Orăștie, și de aceea s'aflat unii cari n'au răspuns apelurilor lui. In viitor însă credem că vor ști dinainte că e vorba de un op literar demn, și vor răspunde negresit altfel. Ca început însă, orice Român cu capul la loc, va recunoaște, că „Almanahul” e un lucru destul de reușit, interesant și vrednic! „Drapelul” de pildă, ii zice: „o carte de mare valoare”! Oare cine-i mai în drept: criticul „Drapelului” ori rînzosul dela „Românul”?

Si iată încă o cauză a izbucnirii: „Almanahul” are și un capital al presei. Editorul, o spune în prefată acestui capitol: Am pus ziarele după caracterul lor (politice, literare, de specialitate, etc.) iar în capitol, pe fiecare după bătrînețea sa.

Așa capitolul începând ziarele de zi politice, prezintă întâi pe cel mai vechi ziar: „Gazeta Transilvaniei”, apoi pe „Tribuna” și în locul al 3-lea, ca pe cel mai Tânăr, pe „Românul”. Căci așa credea că e mai bună pacea. Asta se vede însă că a supărat rău pe ziarul „autorizat”. Cum să fie pusă „Tribuna” înaintea lui? Doar el trebuie pus în frunte! Atunci era bine!

Și trebuie că a mai supărat și altceva: Dl Bornemisa a cerut redactoilor, să dea fotografia directorilor lor, că avea de gând să-i pună pe ei la capitolul foii lor. Dar abia a primit dela 2-3 aceste fotografii. Așa a părăsit ideea de a-i da că ori îi prezintă pe toți, ori pe nici unul, având de gând a o face, încă și mai complet, și mai frumos, la anul.

Redactorul „Românului” va fi văzut și în faptul că nu s'a adus fotografia directorului său, un fel de răutătoare ori nescocire din partea editorului, ceeaace însă — nu a fost!

Rămâne că nici un motiv binecuvântat, „Românul” nu a avut de a se supăra pe „Almanah” — doar atât că de ce-s în fel așa de mulți scriitori cari — nu lucrează la „Românul”, și a căror frumosă gardă, pe cei din redacția autorizată, îa seos din sărite.

Incoloc rămâne adevarat: Almanahul hulit de „Românul”, e un op meritos, pornit din un gînd frumos, lucrat cu grijă și sistem și cu mare cheltuială, și care la anul va apărea și mai completat, și mai bogat, și mai de laudă.

Potrivită numai toți abonații „Românului” și cumpere și discutatul „Almanah” și suntem siguri că din o stă nu se va afla unul (doar căcă un Emil Isac!) care să spună că redactorul „Românului” a avut dreptate și n'a fost orb de patimă, când a dat așa cu piciorul în un frumos product literar dela noi.

*
Si acum o vorbă de încheiere.

Editorul „Almanahului”, dl Sebastian Bornemisa, nu e un simplu târgovet de orice cărturi, e un Tânăr cult, student în filozofie, plin de ideal și de insuflare românească — ca și care să dea Dumnezeu mulți tineri neamului românesc, — și ar fi ferice de el. Acest Tânăr vrea să se dedice librăriei românești, a cărei nivel, ca răspânditor de carte și cultură românească în popor, vrea să ridice prin scoatere de cărți alese, cari să fie fală a editurei și literaturăi române dela noi din Ardeal și Ungaria. Că spre această țintă nobilă năzuște, o dovedește frumos cărtile pe care le-a scos până acum. Volumul de „Amintiri” de Ciura (zmuls din editarea sasului Krafft din Sibiu, ca să nu mai simfănuți de rîs, că și cărti bune ca a lui Ciura trebuie să ni-le editeze străinii); și edat „Almanahul” acesta frumos și interesant, a editat o piesă teatrală drăguță și altele care să fie presă; a început editarea unei reviste de familie, frumoasă și bine îngrijită, și va mai edita încă lucrări pe ales!

Ei bine, munca acestui Tânăr însuflată, este un suflet ales și foarte simțitor — care înține singur an de când și-a deschis librăria, a dat de publicului atât de doveză că se știe pune serios lucru, și că cu vremea poate fi librăriul de frunte de care să simfănuți mândri toți Români din această patrie, — munca acestui Tânăr e cu cale ca orgul conducerii noastre naționale, să-l îorească în acest chip brutal?

Așa gândește organul nostru, mi-te conducește între organele naționale, că se tratează și se încurajează o muncă literară culturală? Așa crește oamenii la noi? Așa vrea să și căștige condescerea națională tot mai mulți stimători și oameni cari s-o urmează?

Asta e, dlor, munca de distrugere națională nu de edificare! De altfel mâna aceasta distrugătoare am văzut-o și cu alte ocazii, iar mai nici-o pune în vedere un organ al partidului și pe alte terene. Așteptăm până pune în lucrare și să vom mai vorbi despre ea.

Iar fiindcă din propria foaie nu ni-i ieră să vorbim despre aceste nevoi, — o facem dar prin bunăvoiețea „Tribunei”. Ca... poporul să nu mai știe toate slăbiciunile...

„Libertate”.

Paltoane dela 34 cor. în sus.
Calitate bună. — Croială perfectă. — Prețuri fixe. — Pretenții exagerate exchise.

KATZ și MENDEL, Kolozsvár, **Mátyás király-ter 10. sz.**

Egoism și Altruism.

De Dr. Al. Tălașescu.

I.

Peatra fundamentală a religiunii creștine a fost așezată prin cuvintele memorabile: „Iubeste pe despreapelo tău ca pe tine însuți!”, ceea ce însemnează că nici Hristos nu zice să treacă de măsură pe care ni-o dă: iubirea de noi însine. A încos din egoismul omului o măsură exactă pentru altruismul, cu care suntem datori semenilor noștri este negreșit cea mai înaltă înțelepciune pentru existență și propășirea lumii locuite de oameni, este cea mai firească lege care ne garantează în contra piedecilor cu cari căută egoistul să stăpânească lumea din jurul lui.

Egoismul este un sentiment înăscut cu multă rechiu, decât altruismul, care îsvorește încet și avevoie numai prin cultivarea deosebită a sufletului nostru. În înțelesul strîns al cuvântului egoismul este unul din cele mai sălbătice însușiri de omului, este îndemnul animalic de conservare și acăpărare a averilor materiale și sufletești și se cuvin și ce nu î-se cuvin. Egoismul este alimentat de un alt sentiment barbar, de invidie, și dacă nu poate fi satisfăcut naște niște sentimente superioare pe cari nu le găsim decât la puține animale: ura și răsbunarea.

Egoismul în limitele necesare pentru conservarea existenței și a progresului nostru normal nu dă o virtute pe care nă-o impune chiar cel mai clar spirit al religiunii noastre, pe când el trece peste acele margini și dacă el predomină în sufletul nostru, el devine un geniu rău, un inimic al omenirii.

Tot astfel putem zice și despre altruism. Înțelesul acest sentiment înălțător în măsura ce ne-o impune religia, întrece de cerințele existenței noastre în stare normală, când faptul altruismului nostru ne produce suferință, distrugere, nu numai contribui prin el de loc la progresul natural al omenirii.

Pentru aceste motive de importanță vitală Hristos a impuls religiunei să se impăcare armonioasă a acestor două sentimente opuse cari sunt normal, creștinișe, nici nu pot exista unul fără altul. Dar Christos a făcut baza religiunii să din iubirea în general, deoarece El știa prea bine că orice creație din lume numai prim iubire își poate lăua ființă. Nu este vorba aici numai de existența noastră a oamenilor și a animalelor, la cari iubirea este un sentiment bine exprimat, ei chiar și de aceea a plantelor cari în asemenea nău voință. Si regnul vegetal este predominant de o lege firească destul de gingăse și de banal, care îngrijește de necesitatea egoistică a organelor lor de nutriție și de reproducție. De chiar și luerurile neinsuflete în perpetua schimbare sunt selavii puterei asemuitoare iubirea, a așa numitei afinități, cu ajutorul căreia însușiri ele se combină și se desbină spre alte forme.

Băstă dar în sufletul omului și în însușirile sale ființe de pe lume o putere atrăgătoare a propriei ființe pentru ca să le garanteze existența cea de azi și pe cea de mâne. Pentru existența noastră de azi ne trebuie o bună dosară de egoism, pe când pentru ca și generațiunile viitoare să fie garantate în existență lor, egoismul nostru înăscut trebuie să-l inoculăm cu tot altruismul. Fără aceasă inoculare nobilă egoismul nu copleșește întregul suflet și ne răpeste încărcarea pentru perpetuarea speciei noastre. Sufletul se mulțumește numai cu îndestularea organelor sale, uneori prea capicioase, fără că însăși lui să fi putut încolții sentimentul de cărare pentru familie fundată de el, pentru viitorul său în viitor, sau pentru omenire.

Legea firească privită astfel ne prezintă egoism și altruismul ca subiect de studiu atât din punct de vedere religios cât și social și național.

II.

Virtutea altruismului a ridicat religiunea creștină d'asupra tuturor religiunilor vechi. Până să nu învingere tare că cu mărgăritarul său în suflet creștinismul va cucerii cu timpul întregul univers, și nici nu se poate altfel, când se dovedește că principalul fundamental al creștinismului este în același timp și principiu vital al universului: iubirea armonioasă a tuturor ființelor și corporii.

Toate celelalte religiuni ale popoarelor de pe cele cinci continente cuprind în esență lor prea mult egoism, prea mulă tiranie, să că ele toate au trebuit sau vor trebui să apleeze puterii absorbitoare cu blândețe și cu armonie a religiunii creștine. Religiunea creștină este însă și ea numai prin mai multe deosebiri de dogme și rituri, între cari cele mai principale sunt catolică, protestantă și ortodoxă. Ne-am putea întrebă: care din ele corespund mai cu seamă doctrinei fundamentale care ne preocupă aici? Răspunsul ar fi o analiză dificilă care se pierde în demonstrarea valorei eterne a diferitelor dogme, ceea ce ar fi o muncă infinită de mare față de cadrul acestei serieri, pot însă să afirm că acea dintre credințele creștine va deveni universală care va îmbrăca mai sincer haina democrației, adică care va putea să decentralizeze mai echitabil domnia oamenilor pe pământ și care prin preoții ei va da exemplele cele mai puțin egoiste care va desfășura izolare nenaturală a preoților și a fecioarelor în mănăstiri și care în general va condamna celibatul fals al preoților, când aceștia ar fi destul de sănătoși pentru a se căsători și a se recăsători.

Se pretinde că celibatul preoților catolici ar fi un sacrificiu, un altruism, pentru omenire și că preoții ortodoxi, sau protestanți ar fi mai egoiști, decât cei catolici, în folosul familiei lor. Aceasta este numai o părere, întrucât este bine să știm că averbile clerului catolic sunt îngrămadite mai mult în scopul egoist spre susținerea castei lor și fără ca prin renunțarea la căsătorie și la familie să-și mențină în mod absolut castitatea. Aceste împrejurări pun celibatul catolic în o cunoaștere nefavorabilă și din acea „aerola” sfântă, sub care este sanctionat celibatul, se strădează un egoism care este cu mult mai inferior decât acel al celui mai egoist preot căsătorit și tată de familie, fiindcă acesta are pe parte-i puterea de conștiință a căsătoriei în folosul propagării speciei sale, e prima lege naturală pentru existența noastră în viitor.

Este adevărat că propaganda religiunii creștine printre popoarele sălbaticice nu este tocmai potrivită cu viața conjugală, dar nu e mai puțin adevărat că aceasta propagandă religioasă trebuie făcută în însotire cu alte lupte ale civilizației și sub protecția ei, care nici ea nu poate avea valoare fără viață familiară.

Religiunea mozaică este tipul sufletului egoist. Din cauza intoleranței sale că nu poate căștișa în extensiune prin propagandă așa că dacă poporul israelit n-ar fi așa de spornic, grație unei igiene sexuale excelente, de mult s-ar fi pierdut, sinucis de egoismul lui.

E o lege firească a egoistului că el nu poate exista în comunitate cu alții, decât numai trăind pe contul altora. Astfel într-egoiști mereu se dă o luptă de exterminare. De aceia poporul israelit nu a putut dăinui mult timp ca să statuță național. Cădereea statului israelit și împărătiei poporului în toată lumea nu a fost numai rezultatul unui dezastru politic al dominației romane, ci mai mult a fost rezultatul spiritului egoistic, intolerant al religiunii mozaice în fața truimului creștinismului. De aceia nu vom găsi pe evrei nicăieri printre cuceritorii popoarelor sălbaticice foarte egoiști, ci printre creștinii altruisti. Progresul lor cultural însă numai acolo poate avea loc, unde ei sunt mai rar la număr printre popoarele civilitate, adică unde intoleranța lor religioasă a pierdut în mod individual din caracterul său sever.

Bazat pe aceste considerații, trebuie să recunoaștem că antisemitismul este o chimera identică cu sionismul, deoarece prin perderea limbei lor israeliții au început de a mai fi popor, după cum nu mai poate exista poporul latin, sau sanscrit. Mai cu seamă că pe lângă limbă, ei și-au pierdut și țara. Așadar ei nici ca rassă nu mai pot conta, ci numai ca religie care le împrimă un caracter egoist, deosebit de restul omenirii creștine, față de care ei devin de o incompatibilitate caracteristică.

Această descalificare națională a poporului neoizraelit o demonstrează foarte clar și faptul că ovreul se poate naționaliza destul de ușor în diferite state naționale, cel puțin atât, că îl permite firea lui egoistă, mai cu seamă când nu constituie comunități prea mari. Negreșit că pe căt se naționalizează de ușor, pe atât de lesne să se naționalizeze când împrejurările și pretind aceasta, așa că pe naționalitatea ovreului nu pu-

tem conta decât după ce s'ar lăpăda în mod sincer de religiunea mozaică.

Religiunea moahemetană precum și celelalte religiuni asiatici nu permit asimilarea civilizației europene, decât cu prețul sacrificării caracterului lor egoist, între cari sunt unele stări sociale de mare importanță ca: poligamia și sclavia. Legile firești de desvoltare normală a omenirii nu se pot împăca cu servitutea sufletească cuprinsă în poligamie și sclavie, institutului condamnat de creștinism care pretinde că dacă oamenii nu pot fi întotdeauna egali peste tot, din cauza inegalității condițiunilor de existență, totuși ei trebuie să-lăsați liberi să se desvolte spre egalitate posibilă și aceasta nu este cu puțină decât sub aripile protecției ale „creștinismului democrat” purificat de toate tendințele „oligarchice” ale călugărilor.

(sfărșitul va urma.)

Scrisori din București.

Ce ar trebui să ne preocupe? — Ce știm și ce nu? — Soldații aceluiaș ideal. — Un zvon curios. — Tisza la București.

București, 3 Noemvrie.

De cătă-vă vreme se vorbește foarte puțin în ziarele de aici despre România aflători în afara de regatul României. Foarte rar se amintesc mișcările din Ardeal. Despre greul luptei ce ne aşteaptă, despre forța cu care pornim în această luptă, nimica. S'ar părea că aici s'au uitat toate revindecările, pe cari le accentuează nu numai cei în afara de regat, ci un neam întreg stăpânit de aceleași aspirații.

Sunt anumite lucruri în viața unui neam cari nu trebuie să-lăsați nici odată. Sunt anumite preocupări despre cari ori-cât s'ar vorbi, în ori ce formă, nu pot fi banalizate. Si ziaristul român — a cărui nemenire este mult mai frumoasă decât a ori cărui publicist străin ar trebui să-și aducă zilnic aminte de vechiul stăpânitor asian care dăduse ordin ca cei din jurul lui în fiecare dimineață să-i amintească de răul ce il-a făcut dușmanii.

— Stăpâne, adu-ți aminte de ei...

Cam așa ar trebui să-și zică fiecare dintre noi. Adu-ți aminte de idealul nostru național!

Ori cari ar fi evenimentele ce se petrec la alte neamuri, ori căt de pasionate ar fi luptele ce se dau în afara de cuprinsul hotarelor neamului aceluia, toate ar trebui să cadă în al doilea plan, cătă vreme avem un ideal al nostru. Dacă de pilotă cruzimile cutării răboi pot revolta o lume, dacă aventurile cutării vântură țără pot interesa multimea adeseori inconștientă, — durerile ce se abat asupra sufletului nostru poate sunt mult mai mari — pentru că le simțim noi.

Si n-ar trebui să se piardă o clipă din vedere că fie-care ziar trebuie să fie înainte de toate un standard național. Reprezinte el ori-ce vederi politice — întrucât aparține cutării sau cutării partid — nu trebuie să fie decât drapelul unui regim ce face parte din armata aceluiaș neam ce-si pretinde partea lui de bine. Din nenorocire vedem că aceste principii nu sunt luate totdeauna în seamă. Patimile și dorul de a ajunge sau să menține într-o situație oare-care fac să se uite de suprafața datorie. Se dau lupte pentru putere. Aceste lupte nu au ca motiv însă folosirea puterii, la care unii sau alții voesc să ajungă, în vederea realizării visului nostru. Vorbim de luptele ce se dau în presa diferitelor partide.

Faptul acesta face apoi să amuțească glasul care ar trebui să rămână pururea acelaș:

— Adu-ți aminte de idealul neamului acestuia!

Odată amuțit, se va da o deosebită atenție evenimentelor și luerurilor cari cad în afara de sfera mijloacelor ce ar putea să ne ajute pe noi, în afara de preocupările cari ne stăpânește pe toți cei din regat și cei în afara de regat. Se plătesc corespondenții cari informează lumea de aici despre ori-ce mișcare din străinătate care nu are nici o legătură cu aspirațiunile noastre. Lipsesc însă corespondenții din principalele centre ale Românilor de peste hotără — deși toți sunt soldații aceluiaș ideal.

Răsboiul italo-turc.

Singura telegramă despre 30 de vase de răsboi italiene, văzute înaintea insulelor Lemnos și Tenedos aduce o oare-care schimbare a situației. Căci în cazul confirmării acestei stări, puterile și mai cu seamă Monarhia noastră, vor fi necesitate să facă pregătirile pentru eventualele tulburări care le-ar provoca acțiunea Italiei în Balcani.

Guvernul Italiei a declarat în repetate rânduri că se abține dela o acțiune maritimă contra Turciei.

Apariția vaselor înaintea insulelor Lemnos și Tenedos ar însemna nesocirea acestor declarații și provocarea puterilor.

Acum motiv ne îndeamnă să credem, căstigarea e lipsită de temei.

Italia așteaptă intervenția puterilor pe lângă guvernul otoman pentru recomandarea anexiunii. Numai în cazul nereușitei acestei intervenții este hotărâtă să înceapă acțiunea navală contra Turciei europene.

Acțiunea flotei italiene.

Din Constantinopol se comunică: La ministerul de răsboi a sosit o telegramă, care anunță apărarea a 30 de vase italiene înaintea insulelor Lemnos și Tenedos. În urma acestei telegramme, ministerul a dat ordin comandanțului flotei turce din Dardanele ca să întărească posturile și să facă pregătirile necesare.

Mobilizare în Bosnia și concentrarea flotei austriace.

Berl. Tag." anunță că la hotarele Bosniei au trimis trupe austriace. Austro-Ungaria mobilizează, ca să nu fie surprinsă de evenimente. Mobilizarea s-a făcut mai ales din urma stărilor despre acțiunea maritimă a Italiei.

Ziarul său sătirea ca venită din izvor să informeze.

Atașatul militar al Italiei pe lângă ambasada din Viena, adresând ministrului de Răsboi al Monarhiei întrebarea, ce este așteptat din stările despre mobilizare a primării răspunsul că sunt simple scornituri a creerii în fierbânta.

Cu totată desmințirea sătirea se menține. Ministerul de răsboi și al marinei se luptă cu zor la preîmpinarea evenimentelor. Astfel se comunică că comandanțul marinei a reținut sub arme efectivul contingentului anului 1908, care trebuia să fie lăsat la 1 Octombrie.

Tot asemenea a chemat sub drapel și rezervele aceluia contingent, astfel că efectivul contingentului 1908 se află mobilizat în timp de răsboi.

Situată în Tripolis.

Geniu Stefan aflat pe ziua de 15 Nov. următoare noaptea a fost ploioasă. Nici o acțiune a armelor nu a avut loc. Ziua a fost deasemenea plouă. S-au tras câteva focuri de pușcă, fără consecință, contra lucărătorilor geniului cari să se află pe frontul oriental. Din cînd în cînd se trăgeau focuri de tun.

Nici o stire n'a venit să explice cauza completei inacțiuni a dușmanului.

Un informator din Ainzara confirmă că Turcii și Arabii și-au strîns ostile dar nu poate da numărul oamenilor de cari dispun. Declara că a văzut doar opt tunuri. Afirmă că Turcii sunt binhe adăpostiți iar Arabii în mod mizerabil. Holera bănuie printre Arabi. Informatorul a văzut vre-o 50 de cadavre neîngropate. Mai mulți șefi arabi se arăta obosiți de luptă dar Turcii întrebuintează toate mijloacele ca să le rămână eredincioși. Pierderile dușmanului ar fi din cele mai grave.

Alți informatori spun că circulația sionul la Ainzara despre o apropiată sosire a unui șef influent din Sirta cu 6000 oameni călări.

Sănătatea trupelor italiene este foarte bună. Numărul bolnavilor e mai mic de 1 la sută și bolnavii nu zec de boli grele.

La Tobruk s-au tras focuri la avantposturi. La Derna a avut loc o ciocnire între patrule. Un soldat a fost rănit. S'a trimis întăriri la Tobruk și Derna, ele au debărcat.

Noui trupe italiene la Tripolis.

Se anunță din Roma că în curînd vor fi trimise noi trupe la Tripolis. Partidul răsboiului este nemulțumit cu acțiunea trupelor dela Tripolis, și pretinde că Italianii să procedeză cu mai mare energie și să curețe oazele de dușmani.

Cronică școlară.

Conferența despărțământului Radna.

In 30 Oct. st. n. și-au ținut învățătorii din acest despărțământ conferență de toamnă, în comună Ghiroe.

După chemarea Duhului Sfânt, învățătorii se adună la școală lui inv. G. Mihuția, unde ascultă prelegera acestuia din aritmetică și alte două prelegeri din fizică.

Mi-a fost dat să văd, că la observările ce s'au făcut asupra prelegerilor membrii acestui despărțământ — deși s'a zis la adunarea generală că acest despărțământ a decăzut — au luat parte la discuțiuni demne de niște învățători harnici. Dovadă că învățătorii din acest tract își cunosc misiunea și nu se iau după zisele unuia și altuia.

S'a mai cunoscut o disertație, cu titlul „Teatrul la noi și puterea lui educativă”, scrisă de d. P. Biachiciu. Aceasta încă dă naștere la niște discuții foarte vii.

Terminându-se programul d. președinte, prin o cuvântare bineînțuită închide conferența îndemnând poporul din Ghiroc să lupte și pe mai departe pe calea, pe care au mers și până acum. Deși sunt puțini și deși față de locuitorii din jur sunt săraci, totuș n'au pregetat să ridice salarul învățătoresc din puterea proprie, când s'a adus legea lui Apponyi. Laudă acelui popor și mai ales la conducătorilor lor cari au știut să le vorbească la inimă.

Bravul părinte Romul Vătian în numele poporului său mulțumește acelor cari luptă pentru luminarea și dezștepțarea poporului român.

Cinste vouă dascălilor cari nu cunoașteți obiceala, ei luptă neîntrerupt pentru binele poporului. Laudă acelor cari prin prezența lor, prin participarea la conferință au arătat un viu interes față de activitatea învățătorilor.

Lex.

CONVOCARE.

Despărțământul Mediaș-Ibașfalău al Reuniunii învățătorilor greco-cat. din Arhidiecesa de Alba-Iulia și Făgăraș, în intențeul §. 21 din statute, își va întineadunarea de toamnă la 21 Noembrie st. n. a. c. în Șeica-mică, — la care cu onoare se invită toți membrii onorari, fundamentali și

ordinari și toți aceia cari doresc prosperarea învățământului nostru poporal.

PROGRAM:

1. Participarea în corpură la serviciul divin la 8 ore și jum.
2. Prelegere practică de înv. Ilie Ban.
3. Deschiderea adunării.
4. Rapoartele cassarului și bibliotecarului.
5. Esmitearea comisiunilor pentru cenzurarea rapoartelor aprecierea prelegerii și a conferințelor.
6. Disertație despre: „Lupta noastră cu întunericul” de înv. Manase Lajos.
7. Rapoartele comisiunilor și discuție asupra lor.
8. Designarea membrilor verificatori.
9. Statorirea locului pentru viitoarea adunare.
10. Eventuale propuneri și interpelări.
11. Inchiderea ședinței.

M o s n a, 14 Noemvrie n. 1911.

Manase Lajos,
președinte.

Ioan Mihu,
notar.

INFORMATII.

ARAD, 18 Noemvrie n. 1911.

— **Starea sănătății dlui D. Sturdza, „Adevărul”** (București) primește dela corespondentul său din Viena următoarele informații despre starea sănătății dlui D. Sturdza, fost ministru președinte al României:

Am avut prilejul să vorbesc c'un medic de la sanatorul din Erdloch, unde a stat astăvară d. Dimitrie Sturdza, fostul șef al partidului liberal.

Medicul mi-a spus că sănătatea dlui Sturdza este perfectă din toate punctele de vedere.

Fostul ministru a fost obiectul de admiratie al tuturor, atât prin vastele sale cunoștințe și prin marea experiență pe care o dovedea în chestiunile cele mai variate, cât și prin extraordinara sa putere de rezistență. Astfel d. Sturdza facea plimbări pe jos timp de trei ore, fără să obosească, pe când tinerii cari îl însoțeau erau zdrobici.

— **Contele Stefan Tisza în București.**
Cetim în „Seara”:

„Contele Tisza va sosi la București, pentru a ține o serie de conferințe!

Această stire a produs o via impresie în cercurile românești dela noi.

Contele Tisza până eri, dușmanul neîmpăcat al Românilor, se face astăzi apostolul ideei de conlucrare a Românilor cu Ungurii.

In nenumărate rânduri acest sovinist ungur împreună cu alți colegi ai săi, a luat cele mai aspre măsuri contra Românilor din Ungaria.

Lupta ce ducea împotriva Românilor se explică, prin dorința ce avea de-a desnaționaliza.

Văzând că măsurile riguroase ce le întrebuintă nu-i reușesc, a crescut nimerit să-și schimbe atitudinea și cu o violenie ușor înțeleasă să încerce să devină prietenul celor pe care neîntrerupt i-a lovit.

Pentru a-și ajunge scopul a început să propage ideia unei sincere conlucrări a Românilor cu Ungurii.

In caest scop avea nevoie de câțiva propagatori ai ideilor sale.

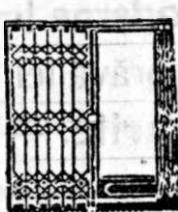
Prin concepție și intrigă, a reușit să atragă de partea lui pe părintele Mangra și alți câțiva Români.

Szántó Dezső Nagyvárad, Szt. János-u. 25.

Iăcătuși pentru edificii.

Telefon 491. — — — — — Telefon 491.

Primul magazin industrial de rolete delemn din Oradea-Mare. — Atelier de ferărie.

Cu acești puțini rătăciți contele Tisza nu putut câștiga nimic.

Români conștienți de menirea lor, înțelegând manoperele șiretului diplomat ungur, au luat măsuri pentru excluderea din partidul național-român a celor care au trecut de partea ungurilor.

Pentru a-și ceea simpatii în țara noastră și pentru a arăta și celorlalte state din Europa că starea Românilor din Ungaria s-ar îmbunătăți mult, dacă s-ar face o unire româno-maghiară, falsul prieten al Românilor, s'a hotărît să țină mai multe conferințe la noi.

De sigur nici prin aceste mijloace contele Tisza nu va reuși.

Români din regat nu se amestecă în politica Românilor din Ungaria, sufărînsă când văd atâtea persecuții din partea Ungurilor, când văd pe frații lor maltratați, bătuți și aruncați în temnițe.

Crede contele Tisza că drept răsplată pentru nedreptățile ce se fac fraților noștri, i-se va face lui la București o primire strălucită. Se vor duce Români să-i asculte conferințele acestui șovinist ungur?

Desigur că nu!

Dacă în adevăr contele Tisza are pretenția a fi un priceput diplomat ungur, ar face bine să rămână acolo unde se găsește, se poate aștepta la surprize neplăcute, dar bine meritate.

Litografiatul „Budapesti Tudosító” este autorizat să desmîntească știrea despre vizita aceasta.

Încă ceva despre sporul Românilor în Orăștie. Înainte eu vre-o lună de zile catihetul elevilor gr.-or. români dela școala de meserii din Orăștie, întâlnind pe servitorul dela acea școală, a fost întrebat de acel servitor:

— Dle catihet, oare ce-i de făcut cu învățăței gr.-orientali ai dtale, că până acum s'au înseris la școală aproape 140 și când și-ori veni toți la religie, n'avem unde să și-i îndesăm, că nu încap nici în două sale de prelegere, decum în una?

— Atâtia s'au înseris astăzi?

— Atâtia, mă rog.

— Dapoi de ceilalți căți ai de tot laolaltă?

— D'apoi or fi și de aceia cără sută, de-a dvoastră două părți și de celelalte religii o parte...

Vorba servitorului școalei s'a plinit: azi avem atâtia învățăței de meserii români în Orăștie, căți n'au fost de când e Orăștie!

Direcționea acelei școli s'a luat par'ea de-un gând de atâtia elevi de o religie, — căci zilele astăzi ea s'a adresat oficiului parohial gr.-ort. să se îngrijoească de al doilea catihet pe seama învățăților gr.-or. români, căci ajungând numărul lor peste 140, nu mai poate fi vorbă de a fi catehizați de un singur om.

Ce interesează mare obște a cetitorilor noștri această poveste? Iaca ce: Ea ne arată o așa înăltare și intărire a Românilor în orașul Orăștie, încât poate fi vesel fiecare Român aflând despre ea! Căci iacă ce ne spunea zilele astăzi cel mai bătrân Român al nostru din oraș, d. Nicolae Trif, primul epitet al bisericei noastre gr.-or. de aici:

„La 1867, dle, când am venit eu în Orăștie, nu era în acest oraș nici un singur „înaș” de român! La 1868 când a venit aici ca avocat d. Avram Tineu, dsa a adus mai întâi cova sămânță de înăși români, vre-o 4 copii de pe la Sebeș. Acesta a fost începutul... Si azi, uite, ce vă serie dela școală!”

Suntem veseli că putem arăta o așa repeede înăltare a noastră în acest oraș. E și acesta un semn, că glasul nostru și al altor foi române, care

stăruie mereu pe lângă poporul nostru, să pornească și pe calea meserilor și negoțului, — nu sună în pustie. Poporul înțelege bunul îndemn, îl primește, îi urmează, — și desvoltarea națională se avântă în chip îmbucurător!

Râmâne acum de o mare și sfântă datorie a inteligenței române din loc, a celor ce sunt puși a veghia peste desvoltarea și întărirea noastră în acest oraș: să poarte grija trează, că acest mare număr de copii de Român, veniți aici ca învățăței, să crească așa cum eu toții dorim: alegându-se de ei nu numai măestri vrednici, ci rămânând ei și în sufletul lor Român, curați, așa ca poporul din care au ieșit!

„Libertatea”.

Cununie. Dăoara Valeria Suciu din Abrud și d. Andrei Moldovan din Apold, preot în Henndorf (tractul Sighișoarei) își anunță cununia ce va avea loc la 19 Nov. n. în biserică gr.-or. română din Abrud.

Dăoara Mărioara Munteanu și d. Aurel Varga, învățător în Sulumberg, își anunță cununia ce va avea loc la 26 Noemvrie n. în biserică gr.-or. rom. din Sulumberg.

Felicitațile noastre!

Serbătorirea lui Eminescu la seminarul din Sibiu. Cetim în „Tel. Rom.” că 16 Nov., elevii dela seminarul nostru din Sibiu, au serbătorit și ei prin o ședință festivă a societății lor literare, memoria marelui nostru poet. Au vorbit d. Nic. Bălan, președintul societății, despre credința lui Eminescu în biserică noastră strămoșească, clericul Greg. Vermeșan despre „Eminescu printre noi și pentru noi cei din Austro-Ungaria” și clericul Ion Sandu. S'au declamat poezii de Eminescu și s'au cântat arii naționale compuse pe text de Eminescu. Credem că s'au colectat și bani pentru bustul lui Eminescu.

„Flacăra”. Aflăm că în Nr. 3 al excelentei reviste literare de sub conducerea dlui C. Banu, „Flacăra”, care va sosi Duminecă în Arad, genialul nostru poet, Octavian Goga, publică trei splendide poezii. În același număr al „Flacărei” se află un interview literar cu marele prozator ieșean N. Gane, proză și versuri de dnii D. Anghel, T. Minulescu, Cincinat Pavelescu, C. Banu, P. Locusteanu, etc.

„Flacăra” se află de vânzare la toate librăriile românești din Ungaria.

Telegrafia fără sărmă în București. Din Vălenii-de-Munte ni-se scrie: Miercuri a sosit la Vălenii-de-Munte d. lt. Iarcă din compania specială București, însotit de cinci soldați și de englezul Sudlia dela fabrica Marconi Wirdeess Company. D-lor au instalat un post de telegrafie fără fir, aproape de gara Vălenii-de-Munte, în Vale, făcând mai multe exerciții de comunicare cu stația și în țară cu postul Sinaia. Experiențele au reușit admirabil. S'au expediat mai multe telegramme, primindu-se răspunsuri dela Sinaia și Constanța.

Peste câteva luni va instala aci un post ce va sta în legătură cu posturile similare din străinătate.

Masa studenților din Năsăud. Pentru masa studenților dela gimnaziul din Năsăud au mai binevoit a contribui: Veturia Constantin și David Bulbul, învățător în Măgură în loc de anunț de logodnă 10 cor.; Comunitatea Rebrisoara 20 cor.; familia Vertic din Bistriță în amintirea regretului Gavril Vertic, jude reg. în pensie 200 cor. În memoria fericitului Constantin Mihailaș în Năsăud; familia Mihailaș 100 cor., Dr. Stefan Morariu, avocat Cluj 40 cor., Dr. Alex. Morariu, avocat Elisabetopol 40 cor., Dr. Iuliu Morariu, avocat Uioara 40 cor., Stefan Șerban, notar Ro-

muli 5 cor. Primească generoșii binefăcători pe această caale sincerele noastre mulțumite.

Direcționea gimnazială

Reformă în România. Cetim în „Buletinul”: Joi la orele 10 un consiliu de ministri s'a ținut în ministerul de interne sub președintele P. P. Carp, prim-ministrul.

N'a discutat proiectul ministrului de industrie relativ la asigurarea bătrîneței lucrătorilor și va fi depus pe biroul Camerei, la deschiderea parlamentului.

Acest proiect cuprinde 4 puncte și anume, relativ la boli, asigurarea accidentelor, pensii și asigurarea bătrînețelor.

Apoi s'a discutat proiectul pentru modificările ce se vor aduce în armată.

Nou ziar francez conservator în România. La 15 Noemvrie apare în București ziarul francez conservator „La Politique”. Vor colabora cu el de seamă fruntași și ziariști conservatori și țără.

Bătaie cu moarte. Din Germanii se săptămâna trecută, fiind mai mulți oameni în cinuta lui Pavel Graur, din Germania, unul din ei, cu numele Achim Sârbu, s'a luat la coadă cu fruntași Jiva Beres și Pavel Neda. În cercetării, Pavel Neda a scos cuțitul și l-a străpuns pe A. Sârbu în inimă, lăsându-l mort. Pavel Neda a fost numai decât arestat.

Cutremur de pământ în Sibiu. Eri, Veneția după ameazi s'a resimțit în Sibiu un scurt și puternic cutremur de pământ, care a durat cîteva minute.

Medic pedepsit. Baroul medicilor din Buderburg s'a ocupat zilele trecute cu cazul Dr. Gauer, învinuit că în timpul consultației a sărit o copilă minoră. Chestia a ajuns în desbatere la baronul, ca apel contra hotărîrci juriului de noapte al medicilor, care pedepsise pe Dr. Gauer la platirea sumei de 300 mărci, propunându-l să fie dată ca baroul să-l lipsească de drepturile profesionale.

Baroul a aprobat sentința juriului de onoare. In motivare spune, că un asemenea caz este o joasire a demnității medicale care nu poate fi nepedepsită. In consecință aproba hotărîrci juriului de onoare.

Săptămâna de propagandă a Bunilor Templieri. Pentru a face cunoscută în București de desăvârșită abținere dela băuturile alcătuite „Ordinul Bunilor Templieri” va ține, dela 8-11 Noemvrie c., sezoane poporale antialcoolice și diferitele Cartiere. Sezoanele vor începe la ora 8 jum. seara, și pe lângă o conferință antialcoolică va fi și o parte artistică-literară la care va declama, cânta și eti bucați literare; în același se vor face și proiecții luminoase și antialcoolice.

Sezoanele se vor ține după cum urmează: Duminecă 6 Nov., la școala de băieți „Gen. I. Golescu”, str. Asilul de Noapte, când d. Traian Stoenescu, avocat, va vorbi despre: „Lupta împotriva alcoolismului și ordinul Bunilor Templieri”; Luni 7 c., la școala de băieți Nr. 32 (în dosul Regiei), când tot d. Stoenescu va vorbi despre: „Un dușman al muncitorilor: alcoolul”; Marți, 8 c., la școala de băieți „Simion Marcovici” (str. Unirei) G. de Nord, când Traian V. Tarantă, publicist va vorbi despre: „Alcoolismul și securitatea traiului”; Miercuri, 9 c., la școala de băieți „Aug. Treb. Laurian” (Lucaci), când d. Emanuel Popescu, licențiat în litere, va vorbi despre: „Școala și Ordinul Bunilor Templieri”; Joi, 10 c., la școala de băieți „Enăchiță Văcărescu” (în domeniul Dulapului), col. Șerban Vodă, când d. Popovici va vorbi despre „Cresterea copiilor și antialcoolismul”; Vineri, 11 c., la școala de băieți „Gh. Hill”, str. Uranus Dulgheri (Dedalul Spitalului)

Heves és Dornhelm,
confecții de dame, lingerie și articole de modă.
Timișoara—Temesvár,
în oraș, aproape de palatul „Lloyd”.

In atelierul nostru se pregătesc cele mai fine și moderne haine englezesti.
Specialitatea prăvăliei noastre o formează trusourile. — Prețuri ieftine.

ind d. Nic. Ionescu, student, va vorbi despre: „Să ne cunoaștemu dușmanul: acoulul”; Sâmbătă, 22 c., la școală de băieți „Aron Corian” (Tunari), str. Română, când d. Traian V. Tăranu, publicist, va vorbi despre: „Cum isbutim împotriva alcoolismului: prin cumpătare ori abstință?”, iar Dumineca 13 c., la Palatul Corporațiilor măseriesilor (str. Ștefan-Vodă, 43), când d. Emanuel Popescu, licențiat în litere, va vorbi despre: „Luerătorii și antialcoolismul”.

La toate acestea sezători intrarea e liberă.

Cu prilejul acestei „Săptămâni de propagandă” „Ordinul” face un călduros apel pentru contribuții cu orice sumă pentru „Fondul de Propagandă”, ce servește la tipărirea și împărțirea gratuită de foi de propagandă și broșuri antialcoolice. Contribuții, precum și cererile de lămuriri și foi de propagandă cu privire la „Ordinul Bunilor Templieri” se pot adresa lui Traian G. Stoeneșcu, avocat, str. Bucur, 10.

Mijlocitorii și scumpetea traiului. „Le Temps” arată ce descoperiri a făcut Fernand Moméja asupra preținelor scumpirei cărnei de vacă. Boii din Viverais aduși cu trenul la Paris — în câteva zile — se scumpesc cu 23 lei 35, dacă se vând în ziua când sosesc; dacă a doua zi, cu 32 lei 35. Din această cauză numai 15 lei, înseamnă transportul, asigurarea împotriva tuberculozei accidentelor, ceilalți lei sunt încărcături care să putea rădeala la 2—3 lei.

Vânzarea se face în bălcii delă Villette. Dar nu cumpără neapărat de-a dreptul măcelarul toptangiu, ei între el și vânzător se bagă un parazit „de regrattier”, geambăsi, cari, când simt că nu vor fi vîte din belșug în bălcii cumpără și, înainte de deschiderea oficială a târgului. Apoi vând ei măcelarilor toptangi.

Acești „regrattiers” parazitari și nelegați compuse vitele, încât trece prin trei-patru mâini înainte de a ajunge la măcelar.

Neapărat, meșteșugul nu și-l face dacă n-ar avea osia la cei însărcinați cu paza târgului.

Acest târg îl administrează Parisul în regie interesată cu o companie. În principiu aci ar trebui să vândă proprietarii însăși de-a dreptul la măcelari. În adevăr însă, mai toate vitele se vând prin comisionari, căror le încredințează proprietății.

Măcelarul toptangiu a cumpărat un bou, greu de 850 kgr. cu 865 de lei — 1 leu de kgr. Cărnea fiind 510 kgr., vine 1 leu 70 kgr. Toptangiul vinde carne aceasta la un desfăcător, oprindu-și pielea, mărmele, seui, săngele, creierii, mațele, coada, burăul, picioarele, plămânii, inimia, ficatul.

Ivan Tolstoi.

157

RĂSBOIU ȘI PACE.

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmăre).

— Să nu mai vorbim de asta, amica mea... îi voi spune totul... dar te rog, ca ori de câte ori vei simți nevoie să-ți ușurezi inima... nu acum, ci mai târziu, când vei să te simți împedimentă în ochii tale, adu-ți aminte de mine.

El și sărută mâna.

— Asă și fericit dacă as putea...

El se tulbură.

— Nu-mi vorbi așa, căci nu merit, zise Natașa. De Pierre îi reținu mâna, simțind că mai avea ceva să spune.

— Să nu te disolezi, viață întreagă e în fața tale... — în fața mea? Nu, pentru mine totul e pierdut! Să te rușine și cu umilire.

— Totul e pierdut? Dar dacă n-ăs fi cea ce sunt, ei să te mai frumoase, cel mai bun, cel mai inteligent, să-ți fie liber, să-ți fie numai decât, în genunchi mâna și bulele tale.

Pentru întâia oară după zile lungi de suferință Natașă vărsă lacrimi de induioșare și de recunoștință. El iși privi pe Pierre și iești din salon.

Pierre, cu lacrimi de fericire în gâtul său, deține fuga în cameră, își gruncă blană pe umeri și se urcă în pat.

— Incotro? întrebă vizitul.

Din vânzarea cărnei la desfăcător și din partea ei și-a oprit, toptangiul se alege cu câștig curat de 16 lei 15 la buc. adică 33.500 de lei pe an, la un capital de 40.000.

Se pot întâmpla pagube, dacă se înșeală în socoteala cătărei de carne, dacă vre-un desfăcător dă faliment.

Dar Louis Bruneau arăta că toptangiul nu cumpără numai boi de mâna întâia, ci și de a doua și a treia, apoi vaci, etc., și că la aceste mărfuri câștigă mai mult. Pe urmă cumpără deadrepul provinție, și se apă nu numai de birul ce le iau altfel „regrattierii”, dar și de acces și alte taxe. Deci câștigă mult mai mult.

Încercarea de a afla dela desfăcător cât îi intră de pe carnea unui bou, a fost zadarnică. Știi ce răspunde? Prețul cu mărunțiurile se schimbă după calitatea vitei, după mahala, chiar după ultiță și după client. Cu alte cuvinte, intuneric, doși aci și taina cea mare, căci prețul cărnei se urcă nebunesc tocmai la desfăcător.

Louis Bruneau zice că din carne pe care a dat toptangiului 422 de lei, desfăcătorul scoate 701 lei.

Fernand Moméja a ajuns la încheiere că Bruneau încarcă prea mult pe desfăcător.

Biblioteca Academiei Române. În luna Octombrie 1911 s-au consultat 1888 volume și broșuri tipărite de către 761 cetitori; 820 manuscris, 734 documente, 18 cărți vechi (1508—1830) au fost comunicate la 216 cetitori.

Colecțiunile bibliotecii au sporit în acestă lună cu 511 volume și broșuri, 182 numere de reviste române, 197 reviste străine, 16 atlase și hărți, 2 stampe și portrete, 11 volume manuscris, 7 documente, 10 fotografii, 8 albumuri, 724 foi volante.

Biblioteca e deschisă în fiecare zi de lucru pentru cărțile tipărite dela 8 dimineață până la 6 seara, pentru manuscris și documente dela 8 la 12 și dela 1 la 6.

x Németh și Király. croitorie pentru domni Cluj, str. Kötö 5, anunță că public român din loc și împrejurime, că au sosit stofe indigne și străine, pentru sezonul de toamnă și iarnă. Pardesii, paltoane se pregătesc pe lângă prețuri acomodate, conform mediei. Rugă că public pentru sprijinirea și mai departe.

x Seminarul iuridic Dr. Geréb, Cluj, Str. Farkas (lângă edificiul cel vechi al teatrului). Preștează pe lângă onorar mic, pentru examenele de drept, de stat, riguroase, de drept de stat, examene de avocat și de magistrat. În 3 luni se căștigă licență de doctorat. Fiind în pragul proiectelor de reformă a învățământului iuridic, e de dorit ca toți cei interesați să se adreseze spre

— Incotro? se întrebă Pierre.

Universul îi părea asa de mizerabil, față de infinitul de iubire, pe care îl simțea și față de privirea de recunoștință pe care ia i-o aruncase printre lacrimi, încât el nu voia să mai vadă pe nimeni.

— Acasă! săcă el deschizându-și cu veselie blana la piept, cu toate cele zece grade de frig care domnea afară.

Un cer instelat se întindea deasupra străzilor înuste, noroioase, cu acoperișurile întunecate. Numai privind la cer simțea Pierre toată micimea lucrurilor nământăști, în comparație cu lumea de iubire din sufletul său.

Când intră pe piața Arbat, ochiul lui descoperi o porțiune mare de cer sumbru, cu toate că instelat, și aproape în centru, inconjurată din toate părțile de stele, străucea enormă cometă din 1812, cu coada ei lungă și ridicată în sus, aceias cometă care, după cum se spunea, ar fi aducătoarea a tot felul de nenorociri, și a sfârșitului lumii.

Pierre însă, privea cu ochii umezi de fericire la acest astur luminos care, după ce descrisește cu o iuteală amețitoare o incomensurabilă parabolă, se immobilizase deodată în acel loc ca o săgeată, cu vârful însipit în pământ, ridicându-și coada în sus și făcând să joace lumina ei albă în mijlocul nemurăratelor stele strălucitoare.

I-se părea lui Pierre că acea cometă era în perfectă armonie cu sufletul său, care se trezea și reinfloarea în viață.

PARTEA A TREIA.

La 29 Mai, Napoleon părăsi Drezda unde petrecuse trei săptămâni, inconjurat de o curte compusă din prinți, duci, regi și chiar de un împărat. Înaintea plecă-

binele lor la acest seminar, care înlesnește mult cariera advocațială.

x Gustav Tátray — Oradea-mare, str. Rákoczy, prăvălia pentru elită, unde se pot cumpăra lucruri de mână, pentru dame precum și necesară, cu prețuri foarte ieftine. Telefon 783.

Mișcare culturală și socială.

— Petreceri, concerte.

25 Noemvrie.

Concert in Budapest. Corul Bisericii ortodoxe române din Budapest aranjează la 25 Nov. sub patronajul Ilustratii Sale Dlui Dr. Ioan Gall, membru în Camera Magnaților, concert urmat de dans în localitatea Casinei Funcționarilor (Budapest, VIII., Eszterházy-u. 4). Începutul concertului fix la orele 8 seara. Venitul este destinat pentru sporirea fondului coral. Contribuții benevol se primesc cu mulțumită pe adresa președintelui Dr. Liviu Lintă, avocat, (Budapest, VIII, Hunyadi-u. Nr. 15).

*

26 Noemvrie.

Concert in Blaj. Societatea de lectură „Inocențiu M. Clain” invită la concertul ce va locui în sala de gimnastică a gimnaziului, la 26 Nov. n. Începutul la orele 8 seara.

*

26 Noemvrie.

Sfințire de biserică în Gernesig. Comitetul parohial invită la sfințirea bisericii, școalei și a caselor parohiale gr.-or. nou edificate din comună Gernesig care se va săvârși Dumineca, în 13 (26) Nov. e. prin P. O. D. Nicolae Ivan, ascensor consil.

După serviciul divin urmează banchet, iar seara producțione teatrală-declamatorică împreună cu dans, aranjată de tinerimea română din Murăș-Ogorhei și jur. Venitul curat e destinat pentru școala din loc.

ECONOMIE.

Situația monetară în Turcia. Ziarele turcești „Gazette financiere” și „Stamboul” se ocupă de situația monetară în Turcia.

Rezultă că, după unii, criza monetară ar fi iminentă și din nefericire, acest svon are oare care bază.

El încarcă de daruri pe printi, pe regi și pe împăratul, de cări era mulțumit, și dojeni pe prinții și pe regii cări îl nemulțumiseră, o acoperi pe împăratul Austriei de perle și de diamante pe cări le socotea ale lui, dar pe cări le luase dela alii regi, și după ce îmbrățișă cu iubire pe împăratul Maria Luiza „o lăsă, cum spun eronarii, măhnită de despărțirea care • dezola”, ea, pe care toată lumea o consideră ca pe soția lui Napoleon, cu toate că în realitate, el lăsase • altă soție la Paris.

Diplomații se mărgărau încă cu speranțe de pace, Napoleon scrie personal o serioare împăratului Alexandru pe care-l numea „Sire, frate meu”, asigurându-l că nu el dorea războiul și că-l va iubi și respecta întotdeauna. Cu toate acestea el își ajunse armata sa și la fiecare hârtă dădea porunci în vederea adunării trupelor în partea răsăritului. El călătoarea în „dormeusa” sa trasă de șase cai și inconjurat de papi și de aghiotanți. El trecu prin Posen, Torn, Danzig, Koenigsberg, și în toate aceste orașe mii de oameni îl primiseră cu un entuziasm respectuos. La 10 Iunie, el își ajunse armata și petrecu noaptea în pădurea din Wilkowis, în castelul unui conte polonez. A doua zi lăsă armata în urma sa și se îndreptă către Niemen unde, ca să creceteze mai liber locul unde aveau să treacă trupele, el îmbrăcă o uniformă poloneză. Zărinind partea ceealaltă a fluviului, Cazacii și stepile cări ducău la capitala țării aziatice pe care el o compara cu țara Scitilor pe care o cucerise Alexandru, marele Napoleon porunci pe neasteptate și în afară de orice combinații strategice, a se lăsa ofensiva — și a două zi trupele trecură Niemenul.

La 12 Iunie, Napoleon ieșe des de dimineață din castel său construit pe malul stâng, și începu să urmărească prin ocean valurile de armată cări ieșau din pâ-

În prezent, piața turcească duce lipsă de numerar și cauza principală este, fără îndoială, conflictul italo-turc. Să nu uităm însă și faptul că, pe vremea asta după recolte, în toți anii, operațiunile comerciale duc în provincie cantități mari de numerar. Obișnuit, acest fenomen periodic nu provoacă o situație anormală, căci, fiind prezent exact, găsește băncile gata să servească nevoile comerțului. Însă, acum, și răsboiul cere bani mulți, apoi, publicul, sperios, n'are lucru mai bun de făcut decât să reclame depozitele bănești lăsat la banchi. În aceste împrejurări, numerarul băncilor nu mai poate ajunge. Totuș, nevoile sunt superioare numai putinței de a bate moneta, nu și cantităților de aur importat.

In această privință, atașatul comercial al României la Smirna ne informează că, în cele 16 zile ce au urmat după declararea răsboiului, monetaria Statului Otoman, lucrând zi și noapte, a isbutit să dea Băncii otomane un milion de lire turcești. Nici odată, până acum, nu s'a bătut, în termen așa scurt, o cantitate așa de mare. În tot cursul acestui an s'a bătut moneta pentru peste patru milioane lire turcești aur și zece milioane de piastră în moneta de argint și de nichel. În anul trecut, de asemenea, s'a lăsat mult în această direcție, bătându-se 3.773.957 lire aur și 415.606 lire argint, plus 614.000 piastră nichel.

"Foaia de Inf. Comercială".

*

Situată financiară. Situația pieței internaționale de bani, contrar așteptărilor de îmbunătățire semnalate și de noi în numărul nostru ultim, continuă a fi încordată. Îmbunătățirea ce să arătat imediat după ultima a fost numai trećătoare și sub înfrîrare și a evenimentelor politice mai nouă bani în ultimele zile au devenit iarăși pretutindenea rare și etalonul cu tendință de urcare. Astfel în Berlin discontul privat variază între 4 $\frac{1}{8}$ % și 5%, iar în Londra cotează neschimbăbat 3 $\frac{3}{8}$ %.

In piață internă de bani cererile au fost la ultimo extraordinari de mari și sumarul băncii de emisiune dela 31 Octombrie a. c. arătat adevărate cifre de record. Profitul a crescut la K 1235.3 mil. (față de K 997 mil. în 1910), iar circulația de banconote supuse la dare a fost de K 340.9 mil. și K 203.9 mil. mai mare decât în 1910, considerind că contingentul de banconote a crescut cu K 200 milioane. Ofertele private au lipsit aproape cu total în zilele ultime și în urma cererilor mari, banii continuă a fi foarte scumpi. În Budapesta cambiile de portofoliu s'au disconțat între 5 $\frac{1}{8}$ %—6%, în Viena între 4 $\frac{1}{8}$ %—5%, și pentru viitor-

rul apropiat sunt puține speranțe de îmbunătățire a situației. „Rev. Ec”

*

Societăți pe acții în Anglia. În anul 1910 au fost înregistrate, în Anglia și în Wels, conform unor date publicate în Board of Trade, 6707 societăți pe acții, dar în același an au licuidat 1958 și au fost șterse din registre 1868 de societăți. A crescut deci numărul societăților pe acții cu netto 2881. Numărul societăților pe acții înregistrate în Anglia la finele anului 1910 a fost de 47.000. Capitalul social al societăților pe acții engleze a crescut în 1910 dela 141,630.296 funți sterling (Cor. 3.399,127.104) la 212,972.689 funți sterling (Cor. 5.111,416.536).

BIBLIOGRAFII.

Din „Biblioteca scriitorilor de noi”, în care se vor tipări rând pe rând toți scriitorii români din Ardeal, Tara Ungurească și Bănat, morți și în viață, a apărut întâiul număr:

Alexandru Ciura: Amintiri.

Volumul are 264 pagini și cuprinde 23 nuvele, a căror subiect e luat din viața nenorocitilor noștri morți din Muntii Apuseni și din viața autorului. Bucătările sunt scrise într-o limbă neaoșă românească și cu multă putere și limpezime, că fiecare bucată te captivează, și-i lanțuie interesul, procurându-ți o rară mulțumire suflatoare.

De mult n'a apărut la noi la Români o carte așa de frumoasă și apariția ei, mai ales, că-i tipărită la noi în Ardeal, și e frumos tipărită, e adevărat eveniment pentru Literatura noastră națională din Ardeal.

Se poate comanda dela „Librăria Tribuna” — Arad. Prețul unui exemplar e 1.60 + 20 bani pt. porto.

*

A apărut:

„Almanacul scriitorilor dela noi”.

O foarte interesantă și vastă carte, care cuprinde fotografii ale 46 scriitorilor născuți în Ardeal, Tara Ungurească și Bănat, viața lor pe scurt, înșirarea cărților ce le-au dat la lumină și o bucată literară, vre-o poezie, o nuvelă ori ceeaști sănătăți, până acum nepublicată încă! Pentru întâia oară n'ea dat nouă Românilor de pretutindenea, ea să avem o astfel de carte la indemână, care ne face cunoștuți pe cei mai de seamă scriitori născuți dincoace de Carpați, azi în viață.

„Almanahul scriitorilor dela noi” e o oglindă fidelă a aproape tuturor talentelor scriitorilor dela noi, și e un mărgăritar prețios pentru fiecare casă românească! Căci cine nu dorește să cunoască și înfățișarea și viața celor mai de seamă și ai neamului său, al căror scrișii cetește zilnic în zile și prin reviste?

„Almanahul scriitorilor dela noi” mai are apoi încă un capitol interesant și de mare preț: capitolul pressei. Se arată capurile tuturor foilor româneni de dincoace de Carpați, se spune pe scurt istoricul fiecareia ce procese a avut până acum, cari i-au fost colaboratorii mai de seamă și cine scrie de prezent la ea.

Almanahul la sfârșit are și Calendar pe 1912, așa că orice cine cumpără „Almanacul scriitorilor dela noi”, nu mai are nevoie de alt calendar în casă!

Deoarece cartea aceasta nu a lipit numai într'un număr restrâns de exemplare, rugăm on. public ceteror românești să grăbească a o comanda, ca fiind o carte aievea prețioasă, interesantă și instructivă.

Un exemplar costă cor. 1.80 + 20 bani porto. Se poate comanda dela „Librăria Tribuna” din Arad.

*

„Luceafărul” revista literară și artistică dela Sibiu Nr. 22, 1911 a apărut cu următorul sunar bogat și variat: Al Ciura: Noemvre. P. Pădure: Doi plopi (poezie). D. Nanu: Visul unui amurg de iubire, piesă într'un act după N. Bataille. M. Săulescu: Unei trecătoare (poezie). Alice Călușaru: Altă seară (poezie). I. N. Părvulescu: În noapte (poezie).

Dări de seamă: Il. Chendi: Haralamb G. Lecca: Poezii. A zecea sută. Stelian Petrescu: Odoarele dela Neamțu și Secu.

Cronică: Desvălirea monumentului lui Eminescu în Galați (N. P. P.). Pictorul Antonio Zeiler. Pieze ungurești pe scenele teatrelor din România. Cronică școlară. Dintre un carnet de drum (B.). — Bibliografie.

Ilustraționi: Fr. Storek: Statuia lui Eminescu în Galați. A. Zeiler: Ușa împăratăescă a Bunăvestirea, Apostolii Petru și Paul (Chramul bisericii din Ludoș), Mântuitorul, Maica Domnului, Ușa dela miază-noapte, Sf. Stefan, Sf. Nicolae. Pictorul Antonino Zeiler.

*

Corespondența familiei Hurmuzaki cu Ghenghe Bariț, publicată de N. Bănescu, profesor Vălenii-de-munte, tipografia „Neamul românesc”, prețul 1 leu. O interesantă carte de 134 pagini, cu multe și prețioase informații asupra trecutului apropiat al vieții noastre culturale și politice. E închinată dlui Lupaș, și are și o prefată lăptoare.

*

Platon: Apologia lui Socrates, traducere după original, de I. E. Tocăriu. Cluj, tipografia „Carmen”, Petru P. Barițiu. Prețul nu este indicat. Cuprinde o prefată asupra lui Platon și frumoasă traducere românească a marelui filozof elen, făcută de talentul nostru colaborator bucovinean.

*

Advocatura în România și în străinătate de Alexandru Nicolau, licențiat în științe și drept, avocat. Institutul grafic „Samitca”, Craiova. Prețul Lei 1.50.

*

dure, respândindu-se peste cele trei punți aruncate peste Niemen.

Soldații stiau că împăratul era de față și-l căntau cu ochii.

Când zăriră de cealaltă parte a fluviului și în fața portului, silueta lui în redingota cenușie, cu părăie în două colturi, și care sta mai departe de suita sa, ei și aruncă căciulile în văzduh, strigând „Vive l'Empereur!”

„Hura pentru împărat! El este cu noi, el însuși va conduce campania. Iată în sfârșit stepile asiaticice.”

Astfel vorbeau între dânsii toți acești oameni, tineri și bătrâni, de caracter opuse și de ranguri diverse.

Cu toții își exprimați bucuria de a vedea campania începută, precum și entuziasm și iubire față de omul care în redingota cenușie care-i privea de pe deal.

La 13 Iunie, Napoleon încăleca pe un mic cal arab pur sănge și trecu în galop peste una din punțile Niemenului, asurzit fără incetare de strigătele de entuziasme pe care le tolera, fiindcă nu-i putea împiedeca pe soldați de a-și exprima astfel adorația lor pentru el. Strigătele acestea însă îl plăcuseau fiindcă-i distrageau dela preocupările lui de tactică, care îl absorbeau de când se afla în capul armatei lui.

El laergă în galop până în direcția lui Kovno, predat de vânătorii călări și de gardă, care nu mai puteau să se bucură că trebuia să-i deschidă calea.

Când ajunse pe tăriful Vistulei majestoase, el se opri în dreptul unui regiment de uhlani polonezi.

„Vive l'Empereur!” strigă și Polonezii, îmbrăindu-se unii pe alții pentru a-l privi.

Napoleon cercetă fluviul, se scobori de pe sal și se asază pe o grindă care se afla acolo. La un semn al lui își aduse un ochean pe care-l răzimă pe umărul

unui paj, care dăduse fuga cu fericire, și începu să primească pe malul celalalt. Apoi se adânci în studiu unei hărți, intinse între grinzi. El spuse căteva cuvinte fără să ridice capul și doi din aghiotanții săi alergă către uhlani polonezi.

Când i-se spuse colonelului de uhlani că avea pronunță de a găsi vadul și de a trece pe malul celalalt, el îl întrebă plin de emoție pe aghiotant dacă i-ar fi permis să treacă fluviul înnot cu uhlaniii săi. Aghiotantul îi răspunse că desigur, că împăratul nu se va suță de acest exces de zel. Numai decât, frumosul și bătrânul ofițer mustăcios, cu chipul radios și cu ochii strălucitori își ridică spada în văzduh cu strigătul „Vive l'Empereur!”, și dețe porunca oamenilor săi să-l urmeze, dețe pînă la cînd se lăsa și se dus de apă. Sute de uhlani îl urmară. În mijlocul fluviului și sub impetuozitatea curentului, mai mulți oameni fură prinși de frig. Uhlaniii se acătuau unii de alții, căzând de pe cal.

Mai mulți călăreți se inecă cu dobitoacele lor. Alții se sileau să meargă înainte, și erau mândri de a se ineca în acel fluviu, sub ochii omului care sedea pe grindă și care nici nu se uită la ei.

Când aghiotantul, care transmisese ordinul, profita de un moment oportun, își permite de a atrage luarea aminte a împăratului asupra devotamentului polonezilor, micul om cu redingota cenușie se sculă, și chemăndu-l pe Berthier, se plimbă cu el pe mal unde-i dețe poruncile sale, privind din cînd în cînd cu neplăcere la uhlaniii care se inecau, distrânđu-l astfel de la preocupările lui.

El stia de mult că pe toate planetele universului, din Africa și până la câmpurile Moscoviei, prezența sa

lovea oamenii până la nebunie. El își ceru călăul să intoarce la cartierul general.

Seară între două porunci relative la pregătirea grabă a falșelor asignate pentru Rusia și la împăcarea unui saxon surprins în delict de spionaj, Napoleon ordonă numirea ca membru al Legiunii de onoare, și cărei sef era dânsul, a colonelului polonez care se runcase fără nici o trebuință în fluviu.

II.

De o lună de zile, împăratul Alexandru se afla în Viena, ocupat cu reviste și manevre. Nimeni nu era gata de războiu, cu toate că toată lumea se aştepta la el și pentru care împăratul Alexandru sosia din Petersburg. Nici un plan general nu era tăctuit, și de cînd împăratul se afla în cartierul general, alegerea unui plan devenise și mai anevoieioasă. Toate persoanele care-l inconjurau pe Tar, nu se găndeau decât să-l facă petrecă, alungându-i gândurile dela războiul înainte.

După mai multe baluri și festivități date de nația poloneză, de curteni sau de însuși împăratul, în generalii aghiotanți obținându-le de la el consimțământul să organizeze aghiotanții organizără o subscripție. Odată, care plăcea cu deosebire împăratului, fu înșirindu-l de a reprezenta pe stăpâna casei, și la 13 Iunie, în ziua în care Napoleon dețe porunca să se treacă Niemenul, și în care avantgarda sa și respingea pe Cazaci și intră în Rusia, Alexandru își petrecu seara în casa de tară a contelui Boenigsen, la balul generalilor și aghiotanților.

(Va urma.)

A apărut și se găsește de vânzare la
„Libraria Tribuna”:

„Spre Prăpastie”.

Sensationala serie de articole a lui R. Ciorogariu, a apărut în broșură și vestim
futorilor doritorilor de a avea aceste pagini
de istoria unor documente istorice, că pot
comanda broșura la libraria „Tribunei”, în
preț de 50 bani.

La Libraria „Tribunei” să află de vânzare „Po-
stumul viilor și morților” legat în pânză, aurit
cu prețul de 50 fileri plus 5 fileri porto.

Cine vrea să câștige frumoase cusături româ-
nești să cumpere lozuri de ale loteriei organizate de
Reuniunea femeilor din Arad.

Pretul unui loz 1 cor., comandele să se adreseze la
„Libraria Tribuna”, adăugându-se și portul postal.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.
„Tribuna” institut tipografic, Nichin și cons.

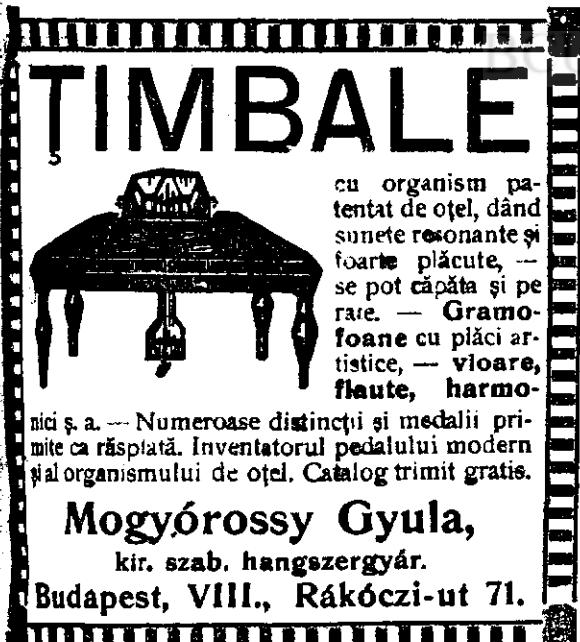
REISZ MIKSA FABRICĂ DE MOBILE

în

BÉKÉSCSABA — NAGYVÁRAD

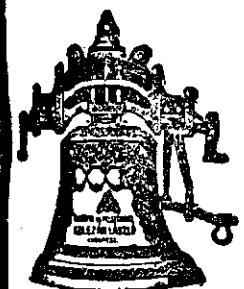
Rákóczi-ut 41—43.

Rákóczi-ut 14.
(Lângă „Apollo”)

Mogyórossy Gyula,
kir. szab. hangszergyár.
Budapest, VIII., Rákóczi-ut 71.

Fabrică
de clopote

Distinsă la expoziția
universală din Paris.

—

Szlezák László
fabrică p. turnat clopote, accesorii
de turnuri și stativele lor

Budapest, Frangepán-u. 77.
(Casa proprie. Lângă stațiunea tramv. electric).

Se recomandă pentru executarea oricărui lucru din acest ram, ca turnarul de clopote nou și vechi, pelângă garanție de mai multe ani, cu coroană de fier inventia mea. Pregătesc statine drepte și plecate pentru clopote.

Preliminare se trimit la cerere gratis și franco. — La dorință merge și în provincie pe spesele proprii. Execuție solidă.

Dr. Constantin Manea,

advocat în Budapesta, și-a mutat
cancelaria advocațială în Erzsé-
betfalva, Suburbul Budapestei,
Strada: Vörösmarty Nrul 17.

Gruber Dezső,

magazin de pălării și articole
de modă pentru bărbați.

Cluj - Kolozsvár

Colțul str. Wesselényi și Szép, vis-à-vis cu hotelul Feszl.

Noutăți în diferite soiuri de

pălării

pentru domni și copii, albituri, cravate
și tot felul de articole. Prețuri solide.
Serviciu conștințios. — Comandele
din provincie se execută prompt și
francate în cel mai scurt timp.

Căsătorie: Un tânăr vicenotar, în
etate de 35 ani, cu
diplomă și practică
perfectă, din familie nobiliară română, do-
rește să se căsători cu o domnișoară sau
văduvă fără copii, în etate de 18—30 ani
și din familie bună românească, prin a că-
reia ajutor, intervenție sau protecție ar de-
veni notar în vre o comună mai bine situată,
locuită de Români. Adresa: M. T. vicenotar,
Nábrád, — Szatmármegye — Posterestante.

Invățăcei de lăcătuș, căvaciu, mș-
nist, măsari, — se caută
pentru fabrica de mașini
alui Maxim I. Vulcu, Arad, (lângă gară).

O rugare modestă, care nu vă costă nici o
oboseală, dar administrației ziarului nostru
poate fi de mare folos. Ziarul nostru roagă
pe onorul public că la cererea prețurilor
curente sau la ori-ce cerere sau cumpărare
să se provoace că adresa firmei a cedă-o în
— ziarul „Tribuna” din Arad. —

Subsemnatul am onoare a atrage binevoitoarea aten-
țione a publicului românesc asupra depositului meu de

piane și pianine

asortat cu instrumente din cele mai bune fabrici (Bö-
sendorfer, Ehrbar, Petrof, Stigl etc.) cu prețuri
de 600—2000 cor. Armoniuri de școală dela 200
coroane în sus.

Cu distinsă stimă :

T. POPOVICI,

profesor de muzică.

Sibiu, strada Cisnădiei Nr. 7.
(Vis-à-vis de hotelul „Imperatul roman.”)

In atenția celor ce zidesc case!

TEODOR CIOBAN
ZIDAR DIPLOMAT ȘI ARHITECT
ARAD,
Strada Deák Ferencz Nr. 20a.

Cu onoare încunoștințez onor. public, că în
branșa arhitectonică execut totfelul de
întreprinderi de transformări de zidiri vechi,
repararea de biserici române și școli, precum
și zidirea lor. Cu planuri și bugete servesc
la cerere. — Comande primesc atât din loc cît
și din provincie. Prețurile sunt foarte moderate.

Cu stimă:
Teodor Cioban

Pentru sezonul de toamnă!

Recomand magazinul meu bogat
asortat în

pălării
albituri, cravate și mișe

Mare assortiment în pălării de băleți
pe lângă prețuri fixe. Toiodată recomand
atelierul meu de blănărie
pentru efectuarea a totfelului de lucrări
ce cad în branșa aceasta pe lângă pre-
țuri moderate și serviciu prompt.

Cu deosebită stimă:

Joan Bálint (János)
Timișoara-Fabric. Palatul orașanesc.

MOBILE

pentru dormitoare, sufragerii, locuințe gar-
zon, saloane, otele, cafenele, restaurante și
palate; mobile de aramă și fier, covoare,
perdele, candelabre, piană se trimit oriunde
pe lângă platire cu bani gata, ori
în condiții favorabile de plată.
Album bogat ilustrat 1 coroană.

La aranjare deplină trimitem
voiajeur pe spesele noastre.

MODERN LAKBERENDEZÉSI VÁLLALAT
Budapest, IV., Gerlóczy-utca 7
(Lângă primăria centrală.)

MAGAZIN DE MOBILE
Joan Rethi
timplar artistic pentru edificii și mobile, în
Sibiu — N.-szeben, Elisaberg. 20.

Primesc ori-ce lucrări pentru aranjamente de
școale, biserici, magazine, birouri și
locuințe, deasemenea pentru clădiri, lucrări
în cel mai modern stil, pe lingă livrare
promptă prețuri moderate și din material uscat.
Desemne și proiecte fac grabnic și gratuit.

Cine voiește rachie curată

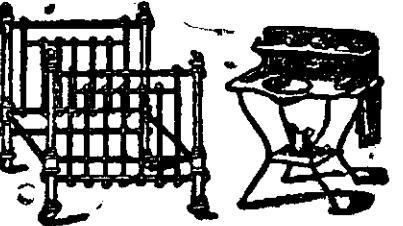
să se adreseze direct la firma cea
mai mare românească

Greciun & Voda
din Lușeș.

care dispune de căzănării mari pro-
prii în Bănat și Ardeal.

— Telefon Nr. 847. —

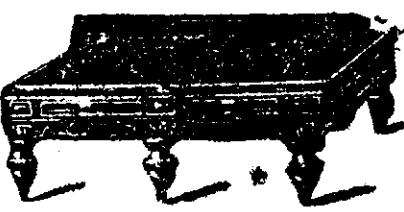
Garai Károly,
fabrică de mobile de fier,
ARAD,
József főherceg-ut 11. colțul str. Karolina.

Lucrează mobile de aramă dela cele mai simple
până la cele mai moderne, — expedie interna-
țională în toate părțile lumii. Reprezentat în
tate orașele mari din țară și străinătate.

Primul atelier de biliarde din Brașov

MERTH JÁNOS,
Brassó, Csizmadia-utca 8. sz.

Pregătește din material excelent și
uscat totfelul de *biliarde*, în stilul
cel mai modern, primind pe lângă
prețuri foarte moderate și reparaturi.

Picăturile de stomac a lui Brády

provăzut cu marca de scutire »S. Maria de Mariacell« pe cari poporul le numește »Picături de Mariacell, pentru stomac«, de 30 de ani s-au între-
buințat cu succes așa, că sunt indispensabili pentru
orice casă. — Picăturile acestea au efect neintrecut
înregularități de stomac, contra stomacului stricat, ardere
de stomac, încuierea scaunului, sgirciuri de cap și de

c. Brády.

stomac, greață, amețelă, vomare, iu-
sornie, colică, anemie, gălbineare etc.
Se capătă în fiecare farmacie. O sticla
mare Cor. 160, sticla mică 90 fil. 6 sticla
Cor. 540, 3 sticle mari Cor. 480. —
Pentru trimiterea înainte a sume limitate franco:

BRÁDY K farmacie la „Regale Ungarie“

în VIENA, I. Fleischmarkt.
FIȚI ATENȚI! la marca de scutire, care
reprezintă pe Sta. Maria de Mariacell, la
pachetarea roșie și la subscrivere, care este
copie chipului de pe lature și să respund
orice imitație.

Ce faceți băieți? — Tata ne-a
dat voie! Căci fumăm doar tuburi veri-
tabile Antinicotin firma „JACOBI“
din cutii de lemn

Păziți! Sunt veritabile numai cu inscrip-
ționea »JACOBI«.

In grădina de iarnă a „Hotelului Central“

condusă în spirit modern; — Onoratului
Public i-se servesc mâncări și beuturi, de
cele mai bune, cari multăimesc oîce pre-
tenții. — După teatru se capătă cină caldă

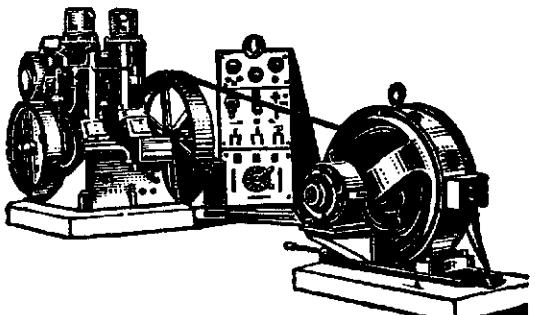
Pentru cununii și bancheturi
stau la dispoziție săli separate.

Zilnic taraf de țigani, de primul rang
In cafea se poate lua asemenea
după reprezentările teatrale — dină.

Cu distinsă stimă: **Augustin Csermák,**
hotelier.

UZINA ASORTATĂ CU INSTALAȚII ELECTRICE COMPLETE

Pentru mori, fabrici, ferme, etc.

Motoare de olei b ut **SWIDERSKI**

Motoare de München ptru benzil, gaz
și gaz condensat

Mașini electrice M. S. W.

Pompe centrifugale și turbine.

Auspiciile inginerilor și preliminarele de spuse le
pune bucuros la dispoziție.

„ELEKTRA“,
soc. pe acții pentru edificarea uzinelor electrice

Budapest, VI., Gyár-u. 11/L. Telefon 84—64.

mașinile de cusut pentru familiile SINGER „66“

sunt cele mai perfecte.

Impărați numai direct dela fabrică ori în locurile noastre, ori prin agenții firmei. Recitatea pe acții de mașini de cusut

Singer Co

rad, József Főherceg-ut 9. sz.
(Vis-à-vis de biserica luterană).

Cerere se dă gratuit prospectele de lipsă.

Cele mai minunate manșoane, și cele mai moderne boauri se pot căpăta cu prețurile cele mai ieftine în magazinul de blănării alui

MAYER MIKLÓS

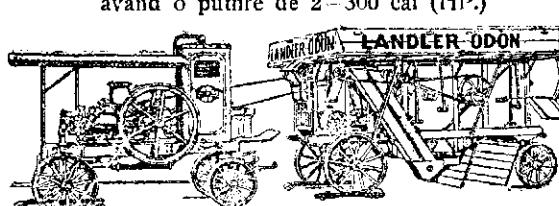
Arad, Strada Kossuth 5.

(Casa proprie).

Tot acolo se primesc spre repărat tot felul de blănării fine cu — prețurile cele mai moderate. —

Patentatura originală din Suedia.
„ROBUR“ motor cu ulei natural
în urma multiplelor calități este cel mai bun dintre toate motoarele de acest fel având o putere de 2—300 cai (HP.).

Noutate! Noutate!
Lucru neștrecut de iefuin! Il recomandăm poenaru:
mori-, ateliere industriale și la toțelul de mașini agricole.
Spese la cias după fiecare HP. 1 1/2 fil.
Nu este supus supravegherei finanțelor!
Se vinde și în rate! Garanție deplină!
Mașini, motoare folosite se schimbă cu nouă.
Catalog la cerere trimis gratis.

Landler Ödön, Motortelepe, Budapest, Lovag-u. 2.

Vânzare de altoi de viață de vie nobilă și pomi altoiți.

Cine voiește să aibă o grădină frumoasă de viață de vie ori poame, să se adreseze cu încredere la pepineria condusă conform cerințelor științifice a lui

Vityé Miklós, Œs-Csanád, Torontálmegye.

unde se află altoi nobili de pomi și diferite specii de viață de vie nobilită și americană. Pentru dessert: meri, peri, cireși, pruni, vișini, perseci, ringlete și nuci. — Prenotări pentru toamnă și primăvară primesc ori și când Catalog ilustrat trimis franco și gratuit.

A APĂRUT CALENDARUL JUBILAR AL POPORULUI ROMÂN

(BUDAPESTA, VII., ISTVÁN-UT 11)

pe anul visect 1912. — Cuprinde pe 216 pagini, format octav mare: peste 100 de articole și articolași literari, economici, beletristici, statistică, glume, caricaturi, între care cea mai reușită: „Burdea re'ntors la vechea lă lefterie”

125 ilustrații din care 19 tipărite pe hârtie velină, reprezentând porturi naționale și vederi dela serbarele jubiliare din Blaj. Coperta admirabilă tipărită în trei culori. Desemnat de artistul Ary Murnu din București.

Călăuz în Budapesta. Important pentru oricine (ziua audiențelor), oficiilor de stat, clinicilor, spitalelor, deputaților români, a funcționarilor români din ministerii și a românilor din Budapesta în general. Conspectul exact al tuturor advocaților români din Ungaria și o mulțime de alte lucruri de folos.

Pretul 40 fileri. plus porto 10 fil. Comerçanții și vânzătorii primesc 25% rabat.

Comenzile să se adreseze la Administrația „Foi Poporului Român”, Budapesta, VII., István-ut 11.

Fiind cumpărarea pianelor afacere de încredere,

cea mai bună garanție o dă în astfel de cazuri, renumele unei firme de o vechime de 40 de ani. Astfel zace în interesul ori căruia cumpărător, ca înainte de cumpărare să primească depozitul firmei

TRISKA J.

cu pianele cele mai renumite fabrici străine, care se vând cu prețul fabricii, chiar și pe lângă platire în rate.

Singura agentură din Ardeal a pianelor »Wirth«.

Are în depozit pian: Schiedmayer, Bösendorfer, Ehrbar, Winkelmann, Förster, Stingl, Stelzhammer, Richter, Gössl.

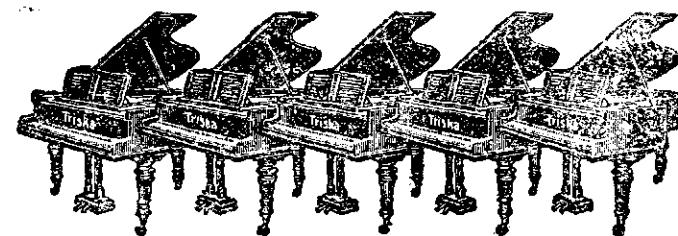
Piane vechi se prețuiesc și se schimbă cu alte noi, pe lângă platirea diferenței.

Efectuiește reparaturile cele mai ginge și acordează cu acuratețe.

10 ani garanție

și acordare gratuită de un an.

Scrisorile de recunoștință stau la dispoziția cumpărătorilor. — Telefon 419.

Invățăcei

se primesc pe lângă întreținere complectă la fabrica de tinichijerie: Bartos Zoltán, bădogárugyár, Budapest, VII., Gizella-ut 55.

Birou de informații!!

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provință, m'am hotărât să deschid în Budapesta un

Birou de informații și Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile inițiate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză dau în restimp de 2—3 zile, ori-și-cui rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez rezolvarea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul causei și rog rezolvare favorabilă. Fac totfelul de mijlocuri comerciale și comande. Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate. La aviz aştept la gară.

L. OLARIU, Budapest, Lajos-u. 141. III/19.

Câteva cuvinte asupra boalelor secrete!

E trist, — dar în realitate adevărat că în vremea de azi e bătătoare la ochi mulțimea acestor oameni, cărora sânge și sucuri trupești sunt atrofiate și care su urmă ușurinței din tinerete și prin deprinderi rele și-au sdruncinat sistemul nervos și puterea spirituală. E timpul suprem ca acestei stări ingrozitoare să se pună capăt. Trebuie să fie cineva care să dea tinerimii deslușiri binevoitoare, sincere și amănunțite în tot ce privește viața sexuală — trebuie să fie cineva căruia oamenii să și încredințeze fără teamă, fără sfială și cu incredere necazurile lor secrete. Dar nu e în deajuns însă a destăinui aceste necazuri ori și cui, ci trebuie să ne adresăm unui astfel de medic specialist, conștiințios, care stie să dea asupra vieții sfaturi bune sexuale și stie să ajute și morburilor ce deja eventual există, atunci apoi va inceta existența boalelor secrete.

De o chemare atât de măreată și pentru acest scop e institutul renunțat în toată țara al Dr-ului PALOCZ, medic de spital, specialist (Budapest IV. Muzeum Körut 13. unde pe lângă discreția cea mai strictă, primește ori cine (atât bărbații cât și femeile) deslușiri asupra vieții sexuale, unde săngele și sucurile trupești ale bolnavului se curăță, nervii i-se întăresc, tot organismul i-se eliberează de materiile de boală, chinurile susținute i-se linistește.

Fără conturbarea ocupațiunilor zilnice dr. PALOCZ vindecă deja de ani de zile repede și radical cu metrodul său propriu de vindecare, chiar și cazurile cele mai neglese, rânele sifilice boalele de teve, băsică, nervi și șira spinării, începuturile de confusie a mintei, urmările onanică și ale sifilisului, erecțiunile de spaimă, slabirea puterii bărbătești (impotență), vătămăturile, boalele de sânge, de piele și toate boalele organelor sexuale femeiești. Pentru femei e sală de așteptare separată și căsire separată. În ceeace privește cura, depărtarea nu este piedică, căci dacă cineva, din orice cauză, n-ar putea veni în persoană, atunci i-se va da răspuns amănunțit foarte discret prin scrisoare (în epistolă e de ajuns a se înălătura numai marca de răspuns). Limba română se vorbește perfect. După încheierea curei, epistolele se ard, ori la dorință se retrimit sicăruia. Institutul se îngrijește și de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând dela 10 ore a. m. și până la 5 ore p. m. (Duminica până la 12 ore a. m.

Tratament și cu Salvarsanul Ehrlich 606.

Adresa: Dr. PALOCZ, medic de spital, specialist în Budapest, dela 1 Noemvre IV., Muzeum-körut 13.

La Librăria Tribuna
se află de vînzare:

Ioan Russu-Sirianu:

Schite și nuvele inedite

à Cor. 1·50 plus 10 fileri porto.

M. Schromm
mechanic
Brașov—Brassó
Hosszú-utca No. 27.

Recomandă în atențunea onor. publice din loc și jur

marele său atelier mechanic aranjat în Brașov, Hosszú-utca 27, unde se efectuează tot felul de lucrări atingătoare în aceasta bransă, precum:

mașini de cusut, biciclete,
gramofoane și apaducă, ne lângă prețurile cele mai convenabile și execuție solidă și punctuală.

ILIE BURA,
lăcătuș artistic și pentru zidiri,
BISERICA-ALBĂ,
Strada Orșova Nr. 4. (casa proprie).

Primește ori ce lucrări de bransă această precum: strigerea cu fer a zidirilor, pregătirea de porți și garduri de fier, balcoane, trepti, îngădăini de moară, cămine și cupătoare etc. executate artistic și prompt. Primește totodată spre efectuare tot felul de reparaturi atingătoare în bransă această pe lângă prețuri ieftine și serviciu puțin.

OH! DOAMNE

Mă 'nădușe afurisita
de tusă!

In contra tusei, răgușelei și flegmei
s'a dovedit de cel mai bun mijloc

Pastilele-Egger

cari nu strică apetitul și au un gust excelent. Prețul unei cutii 1 cor. 20 fil.

O cutie de probă 50 fil.

Depozit principal la:

farmacia „NADOR“ gyógytár
Budapest, VI., Vácz-körut 17. sz.

SĂ TRĂIASCĂ!

Pastilele lui Egger
m'au vindecat îngrăd!

Se poate căpăta în Arad la farmaciile: Berger Gyula, Földes Kelemen, Hauer Lajos, Hajós Árpád, Krebsz Géza, Kárpáti János, Ring Lajos, Rozsnay Mátyás, Vojtek Kálmán și la drongeriile: Nestor Hanzu și Vojték és Weisz. — În Gyorok la farmacia: Masznik Dániel. — În M.-Pécska: la Adler Gy. Lajos. — O.-Pécska: Ioan Rocsin. — Simánd: Csíky Lukács. — Síkszón: Füréli Ede önk.

Premiat cu medalia de mare la expoziția universală din Paris în 1889

Turnătoria de clopoțe. — Fabrică de scaune de fier pentru clopoțe.

ANTONIU NOVOTNY — TIEMISOARA — FABRIC

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor strigate, spre facerea de clopoțe întregi armătioase pe garanție, de mai mulți ani provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întoarce în ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lățură fiind astfel acutice de crepare. Sunt recomandate cu deosebire **CLOPOȚELE GĂURITE** de dânsul în ventate și prezentate în mai multe rânduri, care sunt provăzute în partea superioară

— ca violina — cu găuri ca figura S și cu un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 klg. este egal în ton cu un clopot de 461 klg. patentat după sistemul vechiu.

Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de size stătoare, — și reprezintă ea clopotelor vechi cu ajustări de fier bătut — ca și spre turnarea de toace de metal. Prețuri-cărante ilustrate gratis

Motoare

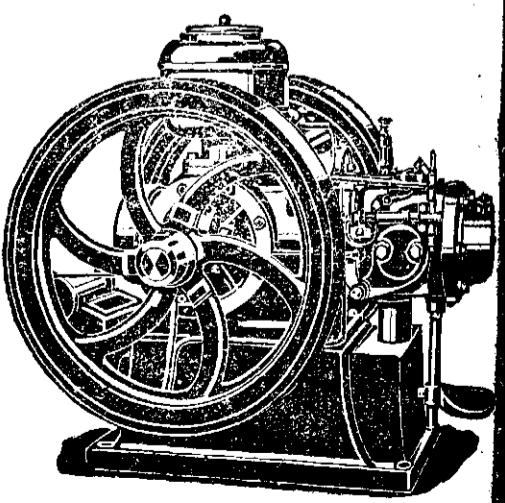
svedeze pentru olei brut, (brevetul lui Hirsch Frank, Stockholm), în poziție orizontală și verticală. **Mașini și otociice** ieftine și sigure, se pot instala ori unde. Motoare sistem Diesel. Motoare cu gaz. Motoare cu benzină, în cea mai bună execuție. Se pot comanda la

Surányi Viktor

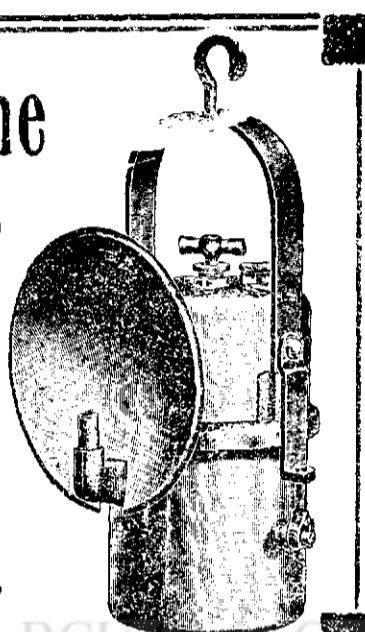
inginer tehnic diplomat, fabricant de mașini agricole.

Budapest, V., Alkotmány-u. 12.

Cereți catalog.

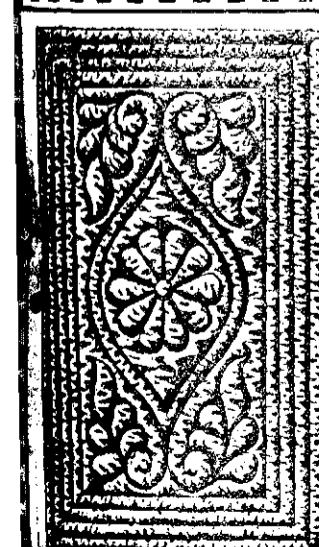
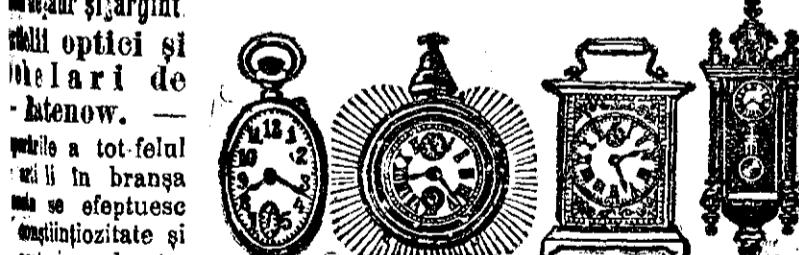
Numărul telefonului 23.

Ujj János,stabiliment industrial de cement,
în Kisjenő-Erdőhegy și Nagyzerind.
(Aradmegye).Execută ţevi de beton, plăci de pavaj,
plăci de marinură artificială, terrazzo și
mozaic, columne, scări, lavițe, cărămizi,
fiole, inele de fântâni cu fer, plăci sub
sofe, vălăie de ori-ce lungime, etc. etc.Acest stabiliment lucrează și proiecte
de cheltuieli și planuri pentru poduri
de beton cu constauție de fer și pen-
tru betonizarea trotuarelor.**Lampe pentru mine**și tot felul de lampe cu acetylen,
fabrichează**Bartos Zoltán**fabricant de lampe,
Budapest, VII., Gizella-ut 55.**Carol G. Sadler**Bestercze, Str. Spitalului 23.
(lângă „Hotelul Sahling”).

Mare magazin de :

ciasornice de buzunar
din aur și argint și din nichel.

Ceasuri de perete, deșteptătoare și cu pendul.

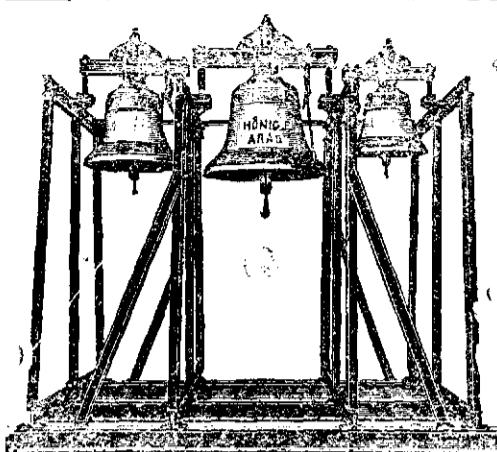
Bartlensky János,
plaponar și tapetier.Temesvár-Józsefváros,
Hunyady-utca 23.

Recomandă în atenția on. public din loc și împrejurime atelierul său renovat de plapoane și tapiterie. Primește ori-ce lucru de branșe pe lângă prețuri ieftine și serviciu prompt. Plapone gata are în magazin. Face reparaturi cu preț ieftin.

Frideric Höning

Arad, Strada Rákoczi No 11—28. — Fondat în anul 1840.

Premiat în anul 1890 cu cea mai mare medalie de stat.

turnătorie, fabrică de
clopote și metal, aran-
jată pe motor de vaporCu garanție de mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de plată — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că făță de orice alte clopote la turnarea unui și același etate și cu sunet adânc — se face o economie de 20—30% la greutatea metalului. Recomandă totodată clopote de fer ce se pot învârti și postamente de fer, prin a căror întrebuită, clopotele se pot scuti de crepat chiar și cele mari clopote se pot trage fără să se clătine turnul. Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se poate învârti cum și turnarea din nou a clopotelor vechi sau schimbarea lor cu clopote noi pe lângă o suprasolvire neînsemnată. Clopote mici avem totdeauna la dispoziție **Liste de prețuri** și cu ilustrații la dorință se trimit gratuit și porto franco.**In atențunea Doamnelor române!**

Cari voiesc a cruța anual cel puțin 50—60 coroane, să nu dele banii streinilor ci să comandeze dela firma română, în branșa de modă și manufactură

Nicolae Popa, Lippa.

Unde este în assortiment mare cele mai moderne stofe de haine pentru sezonul de iarnă, stofe englezesti cu două culori (doubl) pentru costume, catifea, etc., precum și costume gata sau după măsură, flanele și barchete, boa și muffuri. Celea mai moderne stafiruri pentru Domnișoare, garnituri de pânză rumburg, etc.

Mustre la cerere se trimit franco!

Prețuri solide!

Serviciu prompt!

Ceasornice, giuvaere, gramafone, și plăci

se pot cumpăra pe lângă garanție de 10 ani, cu prețurile cele mai ieftine din întreagă țara, fie chiar și pe rate, la marele depozit alui

Tóth József,

ceasornicar și giuvaergiu.

Szeged, Dugonics-tér 11.

Reparații cu garanție de 5 ani se fac ieftin.

Catalog ilustrat trimit gratuit.

— Nenumărate scrisori de recunoscere.

Revizători se caută.

Totfelul de curăle la mașinidin păr de cămilă, bumbac, crom și piele. Gumă la sigile, litere. Accesorii la apaducte, mașini de uns, tuburi, pompe și a. **Unelte agricole**, saci, cumpene. Mașini și diferite unelte se pot cumpăra cu prețuri ieftine la**Walder Arthur**Arad, Ferencz-tér 1_b

Cereți catalog!

Telefon 871.

Mașini dinamice, motoare de benzin, locomobile de benzin, motoare de gaz, instalațiuni pentru mori, automobile de persoane, automobile de transport.

!! Condiții favorabile !!
Catalog franco și gratuit.

Fabrica de automobile, mașini și mori,
— societate pe acții. —

Budapesti gép-, malom- és automobilgyár r.-t.
Budapest, VI., Váci-ut 141.

Albituri pentru domni după măsură, se efectuesc solid și prompt.

„La Mireasă”

Vârșet — Versecz, Strada principală
(In palatul Băncii de credit din Vârșet).

Pânze, șifon, creton
Barchet-satin
Barchet-croise
Barchet-pichet
Barchet-cu-șiruri
Satin-Gradel
Damast-Gradel
Naking, Naturell
Satin, Satin-Rayé
Pichet cu șiruri
Tesenuri mari de nuntă
Pânze impermeabile
Mășărițe de damast alb

Garnituri de damast pt.
cafea, albe și colorate
Stergare de damast
Stergare-crep
Stergare-Frottier
Năfrămuțe de batist
Năfrămuțe de în
Gradel de în
Albituri de în
Albituri de în pentru
pat
Stergare p. bucătărie
Broderii de în.

Precum și Barcheturi în colori pentru haine,
Albituri-tricot, Albituri și ciorapi, pentru dame,
domni și copii. Acoperișoare cusute, de calitate
fină și de tot fină.

Rămășițe din diferite stofe se capătă
Miercurea și Vinerea în preț foarte ieftin.

Fiți cu băgare de seamă la firmă!

Pălării de doliu se pregătesc momentan!

Modele și decoruri de pălării ♦ de dame ♦

după ultima modă, cu prețuri foarte ieftine se capătă în

Bazarul de pălării (Kalap Bazár)

Arad, strada Deák Ferenc nr. 8.

Căptușală și decor cu 50 fileri.

! Modelurile cele mai elegante din Paris se pot vedea gratis și nu obligă la cumpărăt.